REGJERINGSADVOKATEN

Oslo, 9.3.2018
2016-0727 FSE

ANKETILSVAR

TIL

HØYESTERETT

Oslo tingretts sak nr: 16-166674TVI-OTIR/06

Ankende part:	Föreningen Greenpeace Norden Postboks 33 Torshov, 0412 OSLO
	Natur og Ungdom Torggata 34, 0183 OSLO
Partshjelper:	Besteforeldrenes klimaaksjon c/o Lund & Co Akersgata 30, 0158 OSLO
Prosessfullmektig:	Advokat Cathrine Hambro Wahl-Larsen Advokatfirma AS Fr. Nansens pl. 5, 0160 OSLO
	Advokat Emanuel Feinberg Advokatfirmaet Glittertind AS Postboks 1383 Vika, 0114 Oslo
Ankemotpart:	Staten v/Olje- og energidepartementet Postboks 8148 Dep 0033 OSLO
Prosessfullmektig:	Regjeringsadvokaten v/Regjeringsadvokat Fredrik Sejersted Postboks 8012 Dep 0030 OSLO
Rettslige medhjelpere:	Advokat Anders Wilhelmsen, Regjeringsadvokaten Advokat Ane Sydnes Egeland, Regjeringsadvokaten

*****

1 HOVEDTREKK

Det vises til rettens brev av 22. februar, der utsatt frist for anketilsvar etter anmodning er satt til fredag 9. mars 2018.

Staten vil gjøre gjeldende at tingrettens dom er korrekt i resultat, og legge ned påstand om at anken forkastes og at staten tilkjennes kostnader.

Saken gjelder gyldigheten av vedtaket som ble truffet av Kongen i statsråd den 10. juni 2016 om tildeling av utvinningstillatelser i 23. konsesjonsrunde. Dette er angrepet på to grunnlag. For det første anføres at de miljømessige konsekvensene av vedtaket samlet sett er så skadelige at de strider mot en materiell grense etter grunnloven § 112 første ledd. For det andre anføres det at vedtaksprosessen lider av saksbehandlingsfeil.

For tingretten vant staten frem på begge punkter, og begge er anket videre, i hovedsak slik de sto for tingretten, i sin fulle bredde og med noen utdypinger.

Til tolkingen av § 112 vil staten fastholde sin prinsipale anførsel, som er at bestemmelsens rettslige innhold følger av tredje ledd, som en tiltaksplikt, og at første ledd må sees mer som en grunnsetning. Alternativt fastholder staten sin subsidiære anførsel, som er den tingretten har lagt til grunn, og som er at første og tredje ledd må sees i sammenheng, slik at første ledd kan gi angivelse på en materiell terskel, men at den må vurderes i lys av hvilke tiltak som er truffet. Etter statens syn er det derimot ikke rettskildemessig grunnlag for saksøkernes alternative tolking, som er at § 112 første ledd gir en rettighet uavhengig av tiltak etter tredje ledd.

Uavhengig av tolkingsalternativ vil staten, som for tingretten, anføre at vedtaket om 23. konsesjonsrunde uansett er gyldig, da det verken har medført, eller med noen grad av sannsynlighet og årsakssammenheng vil kunne medføre, slike skadevirkninger for miljø eller klima at en eventuell terskel etter § 112 er brutt. Som for tingretten vil staten vise hvordan blokkene som ble tildelt i 23. runde bare utgjør en meget liten del av virksomheten på norsk sokkel, at det så langt ikke er gjort noen funn, og at eventuelle drivverdige funn vil utløse en ny omfattende prosess, med nye utredninger av lønnsomhet, miljøkonsekvenser m.m., før det eventuelt mange år frem i tid er tale om mulig produksjon. Hvis dette vedtaket skulle være i strid med § 112, er det vanskelig å se hvilke deler av norsk petroleumspolitikk som ikke er det.

Som for tingretten vil staten videre fremheve hvordan både det konkrete spørsmålet om 23. runde, og forholdet mellom petroleumspolitikken og miljø- og klimapolitikken mer generelt, har vært oppe for Stortinget en rekke ganger, og løpende debatteres i det offentlige ordskiftet. Dette er et område der det norske demokratiet er på sitt mest aktive, og som etter statens syn fortsatt må avgjøres gjennom demokratiske, administrative og faglige prosesser – og ikke rettsliggjøres for domstolene gjennom utvidende tolking av en generell grunnlovsbestemmelse.

Til anførslene om saksbehandlingsfeil kan staten i hovedsak vise til tingrettens grundige gjennomgang, og vil utdype dette under ankeforhandlingene. For det første vil staten vise hvordan prosessen som ledet frem til vedtaket om 23. konsesjonsrunde ble gjennomført fullt ut i henhold til gjeldende lov og praksis, som også er i tråd med de krav som kan utledes av § 112. For det andre vil staten vise til at de fleste anførslene om saksbehandlingsfeil knytter seg til den forutgående prosessen om åpning av Barentshavet Sør-Øst (BSØ) i 2013, og ikke til vedtaket om tildeling av 23. runde i 2016. Disse anførslene gir ikke rettslig mening med mindre man samtidig anfører at Stortingets beslutning om åpning av BSØ i 2013 var ugyldig. Men dette ikke anført, og det er åpenbart heller ikke tilfelle.

Til anmodningen om direkte anke til Høyesterett etter tvl. § 30-2 vil staten bemerke at lovens vilkår ikke kan sees å være oppfylt, da saken etter statens syn ikke reiser spørsmål som det «er av betydning raskt å få Høyesteretts standpunkt til». For øvrig er staten enig i at saken «reiser særlig prinsipielle spørsmål», men skal bemerke at det bare gjelder tolkingen av § 112, og ikke de utførlige anførslene om saksbehandlingsfeil som også er anket videre. Og hva gjelder grunnlovstolkingen har heller ikke den kommet lenger enn at den fortsatt vil kunne ha godt av en runde i lagmannsretten til videre bearbeiding, før den eventuelt bringes inn for Høyesterett.

2 SØKSMÅLETS GJENSTAND – VEDTAKET OM 23. KONSESJONSRUNDE

Et viktig trekk ved saken er at det som angripes kun er gyldigheten at et enkelt vedtak, om tildeling av tillatelser i 23. konsesjonsrunde. Samtidig er mange av de anførslene som de ankende parter gjennom prosessen har fremsatt av langt mer generell karakter, og gjelder dels hele åpningen av Barentshavet Sørøst, dels petroleumsvirksomhet i Barentshavet generelt, og dels virksomhet på og eksport fra norsk sokkel helt generelt.

Dette er antagelig grunnen til at tingretten på s. 28 i dommen fant det nødvendig å presisere at saken «gjelder gyldigheten av vedtaket om tildelinger i 23. konsesjonsrunde, ikke avgjørelsen om åpningen av Barentshavet sørøst, Barentshavet sør eller norsk miljø- og klimapolitikk generelt».

Til tross for denne presiseringen fremsettes det, slik staten leser anken, fortsatt generelle argumenter, som går til dels betydelig ut over det som er direkte relevant for vedtaket av 10. juni 2016 om tildeling av utvinningstillatelser i 23. konsesjonsrunde etter petroleumsloven § 3-3.

Det er derfor nok en gang grunn til å minne kort om hva søksmålet konkret gjelder – og hva som dermed er det relevante faktum og det korrekte vurderingstemaet, også for ankeinstansen.

For det første må det minnes om at dette er et gyldighetssøksmål mot et enkelt vedtak, ikke et fastsettelsessøksmål om grunnlovsmessigheten av norsk petroleumsvirksomhet i Barentshavet eller generelt. Det betyr at det er eventuelle virkninger av *dette vedtaket* på miljø og klima som skal prøves opp mot § 112 – ikke virkninger av norsk petroleumsvirksomhet generelt.

For det andre er dette et vedtak som bare gjelder en liten og avgrenset del av norsk sokkel. Det omfatter 10 tillatelser, med til sammen 40 blokker (eller deler av blokker) som er tildelt til 13 selskaper. Til sammenligning er det på norsk sokkel gjennom årene gitt tillatelse til virksomhet på 2394 blokker, hvorav det pågår løpende aktivitet på et stort antall. Bare i Barentshavet er det gitt tillatelser så langt på 432 blokker. Tillatelser gis dels i såkalte nummererte runder, hvorav den aktuelle altså er nummer 23 – og dels i unummererte runder (TFOer).

For det tredje gir tillatelsen etter § 3-3 i første omgang selskapene kun rett til leteboring, på de nærmere vilkår som gjelder for dette, og avhengig av særskilt samtykke i hvert tilfelle. Dersom det gjøres drivverdige funn, må det i så fall søkes om godkjenning av plan for utbygging og drift etter § 4-2. Dette er en omfattende og langvarig prosess, med strenge krav til videre utredning av miljøkonsekvenser, lønnsomhet, tekniske løsninger m.m. Det betyr at dersom det skulle bli gjort drivverdige funn på de blokkene som er omfattet av 23. runde, så vil det bli gjennomført ytterligere utredninger og vurderinger før det eventuelt gis godkjenning av plan for utbygging og produksjon – på de vilkår myndighetene måtte fastsette.

For det fjerde er det fortsatt helt uvisst om det vil bli gjort noen drivverdige funn på de blokkene som ble delt ut i 23. runde. Så langt har det vært drevet leteboring i én sesong, uten større funn. Utover i 2018 vil det bli leteboret videre, men om man vil finne noe vites ikke. Og dersom det gjøres drivverdige funn, vil eventuell produksjon ligge mange år frem i tid. I snitt er tiden fra funn til første produksjon (såkalt ledetid) på norsk sokkel på 11 år, og den er normalt lenger dersom det gjelder områder uten eksisterende infrastruktur, slik som i Barentshavet.

Dette betyr at dersom det skulle bli gjort funn på de blokkene som er omfattet av 23. runde, så vil produksjon antagelig først være aktuelt 10-15 år frem i tid. Videre er det i dag umulig å vite om det i så fall vil være olje eller gass, hvilket omfang det vil ha, hvilke vilkår som vil bli satt, eller hvilken teknologi som vil være tilgjengelig for å hindre eller avhjelpe miljø- eller klimautslipp. Og dersom det er utbygging av noe størrelse eller betydning, vil saken bli forelagt Stortinget.

Til sammenligning var det ved årsskiftet 85 produserende felt på norsk sokkel. 5 av disse ble satt i produksjon i 2017. I tillegg ble det levert planer for utbygging og drift (PUD) for ti nye prosjekt, mens ni er under utbygging. I fjor ble 34 letebrønner avsluttet, 3 færre enn året før. Halvparten av brønnene ble boret i Barentshavet, tolv i Nordsjøen og fem i Norskehavet. En av disse brønnene ble boret i det nyåpnede området i BSØ. For 2018 er det planlagt 3 letebrønner i BSØ.

For det femte vil omfanget av eventuell fremtidig virksomhet og produksjon på de blokkene som er omfattet av 23. runde nær sagt uansett størrelse på funnene bare utgjøre en mindre andel av den samlede norske petroleumsvirksomheten – og hva gjelder eventuelle klimautslipp er det vanskelig å se hva som skulle skille denne delen fra virksomheten ellers.

Det skal videre bemerkes at det ikke har oppstått noen miljøskader fra den leteboringen som så langt har funnet sted på de blokkene som er omfattet av 23. runde, og det har heller ikke vært andre uheldige konsekvenser for miljø eller klima. Spørsmålet for retten gjelder følgelig kun mulig fremtidig risiko for slike skader. Hva gjelder tradisjonelle miljøskader er ikke denne sannsynligheten noe større enn på andre deler av norsk sokkel der det løpende foretas leteboring. Riktignok ligger noen av de aktuelle blokkene lenger nord, og nærmere iskanten, men dette er grundig utredet og hensyntatt blant annet i form av særskilte vilkår – og for øvrig er ikke disse områdene mer krevende å operere i enn mange andre steder på norsk sokkel, der det bores på større dyp og under langt vanskeligere forhold.

Endelig skal bemerkes at dette slett ikke er første gang det åpnes for petroleumsvirksomhet i Barentshavet, slik man av og til kan få inntrykk av fra de ankende parters argumentasjon. Av de 10 tillatelsene i 23. runde er 7 av dem (med 14 blokker) i Barentshavet Sør, der det har vært petroleumsvirksomhet siden slutten av 1970-tallet. 3 av tillatelsene (med 26 blokker) er i Barentshavet Sørøst, som ble åpnet for petroleumsvirksomhet av Stortinget i juni 2013. Grunnen til at området ikke ble åpnet tidligere, er at delelinjen med Russland først ble avklart i 2010.

3 TIL TOLKNINGEN AV GRUNNLOVEN § 112

3.1 Generelt til tolkningen av § 112 første jf. tredje ledd

Det sentrale rettslige spørsmålet i saken er hvordan grunnloven § 112 (tidligere § 110 b) skal tolkes. Dette har ikke tidligere vært oppe for norske domstoler. Selv om bestemmelsen i hovedsak går tilbake til 1992, har den så langt bare vært anført i et lite knippe saker, der de sentrale tolkingsspørsmålene ikke har kommet på spissen. Til sammenligning reiser denne saken

spørsmål som vanskelig kan avgjøres uten at retten tar stilling til grunnleggende sider ved paragrafen, som er omstridt mellom partene.

Et stykke på vei synes partene å være enige om tolkingen av § 112. Bestemmelsen er både uttrykk for et viktig politisk prinsipp, og den har rettslig betydning, som etter forholdene kan tenkes påberopt for domstolene i ulike sammenhenger. Rettslig sett kan § 112 ha betydning både som retningslinje for lovgiver, som retningslinje for forvaltningens skjønn, og som moment ved tolkingen av andre regler. Av annet ledd følger en rett til informasjon, og av tredje ledd følger en tiltaksplikt, som etter sin karakter er rettslig bindende for myndighetene, selv om det er mer åpent hvor langt den gir private rettskrav som kan påberopes for domstolene.

Der partene skiller lag, er i synet på om § 112 gir private materielle rettigheter utover dette, hvor langt de i så fall går, og hvor langt de kan og bør etterprøves for domstolene. Uenigheten gjelder ikke bare den nærmere grensedragning, men selve den grunnleggende forståelsen av § 112 første og tredje ledd – og forholdet mellom de to leddene.

Under prosessen for tingretten anga begge parter første gang sitt syn på tolkingen av § 112 i stevning og tilsvar høsten 2016, og dette ble bare i beskjeden grad videreutviklet i prosesskriftene frem til sluttinnleggene i november 2017. Gjennom syv dagers prosess med konstruktiv uenighet for tingretten ble de rettslige anførslene imidlertid gradvis mer avklart.

Dette var bakgrunnen for at staten på rettsakens femte dag under sitt hovedinnlegg fremla et hjelpedokument der vi forsøksvis stilte opp hovedalternativene ved tolkingen av § 112.

Bilag 1. Hjelpedokument fremlagt av staten i retten 20.11.2017 – «*Alternative modeller for tolking av § 112*»

Som det her fremgår, er det etter statens syn fremsatt 3 ulike tolkinger av § 112 i saken, og de er grunnleggende forskjellige, selv om de i noen grad kan hevdes å gå over i hverandre:

1. § 112 første ledd er en grunnsetning, ikke et forbud som i seg selv utløser en rettighet for private til et bestemt resultat. Det rettslige ligger i koblingen til tredje ledd – plikten til å treffe tiltak. Vurderingstemaet for domstolene blir om tiltaksplikten er overholdt.

2. § 112 første ledd og tredje ledd må tolkes i sammenheng. Første ledd kan gi angivelse på en materiell terskel, men om den er overskredet vil avhenge av om det er truffet relevante tiltak. Vurderingstemaet blir dels hvilke negative virkninger et vedtak eller handling vil kunne medføre – og dels hvilke tiltak som er truffet.

3. § 112 første ledd er en selvstendig rettighetsbestemmelse, som etter forholdene kan være brutt uavhengig av hvilke tiltak som er truffet, dersom skadevirkningene er over en viss terskel. Dette er vurderingstemaet, og det kan igjen deles i to muligheter – enten som en absolutt regel, eller som en mer relativ regel (med ulovfestede unntakskriterier).

Fra statens side var det alternativ 1 som ble fremmet i tilsvaret og sluttinnlegget, mens alternativ 2 ble fremsatt muntlig under hovedinnlegget for tingretten, som en subsidiær anførsel.

Fra saksøkernes side var det alternativ 3 som ble fremmet i stevningen, sluttinnlegget og hovedinnlegget for tingretten. I replikken kom imidlertid saksøkernes prosessfullmektig med uttalelser som naturlig kunne forstås slik at man i hvert fall et stykke hadde endret syn. Dette er nok bakgrunnen for at tingretten nederst på s. 17 i dommen skriver at en tolking der § 112 første

ledd må sees i sammenheng med tredje ledd er «i samsvar med miljøorganisasjonenes anførsel og også i samsvar med det staten subsidiært har gjort gjeldende».

For sin del kom tingretten til at tolkingsalternativ 2 var det korrekte, som det fremgår av rettens drøftelse på s. 13-17 i dommen.

I ankeerklæringen anføres det «at § 112 første ledd må vurderes isolert uavhengig av tredje ledd» (s. 3), med en videre utdyping, som staten forstår som en videreføring av den tolkning som de ankende parter opprinnelig anførte (alternativ 3). Det vil si at § 112 første ledd setter en absolutt grense, uavhengig av hvilke tiltak som treffes. Videre anføres det at første ledd også inneholder en relativ grense (s. 11-12).

For sin del vil staten i ankerunden fastholde sin prinsipale påstand (alternativ 1). Ut fra rettskildene og vanlig norsk rettskildelære er det etter statens syn klart mest nærliggende å tolke § 112 slik at første ledd er en grunnsetning, mens den rettslige forpliktelsen følger av tredje ledd. Dette er best i tråd med ordlyd, forarbeider (grunnlovsgivers vilje) og reelle hensyn – og det er ikke andre tungtveiende kilder som tilsier en annen (utvidende) fortolkning.

Av dette følger at staten prinsipalt vil anføre at tingrettens tolking på s. 13-17 er uriktig, og dette vil bli nærmere utdypet for ankeinstansen, i tråd med statens argumentasjon i første runde. Herunder vil staten anføre at tingretten allerede innledningsvis i sin drøftelse på s. 13 anlegger et galt perspektiv når den fastslår at «Grunnloven § 112 ble vedtatt i 2014». Mer presist er å si at dette er en regel som ble gitt i 1992, som daværende § 110 b, og som i 2014 ble endret på et mindre punkt, ved at tiltaksplikten i tredje ledd ble innskjerpet. Tolkingen må derfor fortsatt ta utgangspunkt i rettskildene fra 1992, og den må skje i to trinn. Første spørsmål er hvilket rettslig innhold paragrafen ble gitt i 1992, og hvordan den ble tolket frem til 2014. Neste spørsmål er om grunnlovsgiver i 2014 mente å endre og utvide bestemmelsens grunnleggende karakter.

Etter statens syn er det ut fra rettskildene klart at grunnlovsgiver i 1992 ikke mente at § 110 b første ledd skulle inneholde en materiell rettighet, og at det heller ikke var hensikten å innføre en slik grunnleggende endring gjennom revisjonen av tredje ledd i 2014.

Subsidiært vil staten anføre at også tingrettens tolking (alternativ 2) er rettslig mulig, selv om den rettskildemessig er svakt forankret og selv om den innebærer en utvidende tolking som reiser vanskelige spørsmål, og som vil innebære en ny rettsliggjøring av spørsmål som bedre hører hjemme på den politiske og faglige arena. Under dette alternativet kan staten i hovedsak slutte seg til tingrettens tolking av hva rettigheten nærmere går ut på (dommen s. 17-28), men med noen nyanseringer og en del supplerende og utdypende merknader.

Hva gjelder de ankende parters tolking (alternativ 3) vil staten anføre at den mer må sees som en rettspolitisk påstand, som mangler dekning i rettskildene, og som det ikke er mulig å komme frem til ut fra vanlig tolkingslære. Videre vil staten, som for tingretten, anføre at tungtveiende reelle hensyn taler imot en slik sterkt utvidende tolking, som vil innebære en omfattende rettsliggjøring av betydning ikke bare for norsk petroleumspolitikk, men potensielt for en lang rekke samfunnsområder – og som prinsipielt vil endre forholdet mellom statsmaktene både i petroleumspolitikken og i klima- og miljøpolitikken.

Uavhengig av tolkingsalternativ vil staten, som for tingretten, samtidig anføre § 112 uansett ikke er brutt, siden vedtaket om 23. konsesjonsrunde konkret verken har medført eller med sannsynlighet vil kunne medføre noen slik grad av skadevirkninger at det utgjør grunnlovsbrudd.

3.2 Nærmere om tolkning og anvendelse av § 112 på klimaspørsmål

Slik § 112 er utformet, er det ut fra ordlyd og forarbeider klart at den i første rekke tar sikte på å omfatte det vi i dag kan kalle tradisjonelle miljøskader. Selv om klimautfordringene i noen grad var kjent tidlig på 1990-tallet, sto de ikke sentralt på dagsorden, og er ikke omtalt i forarbeidene til § 110 b. De er heller ikke omtalt i de korte forarbeidene til revisjonen i 2014.

I dag er situasjonen annerledes, og det er utbredt enighet om at klimaendringene som følge av global oppvarming er en meget alvorlig utfordring. På denne bakgrunn er staten enig i at § 112 i prinsippet også må anses å dekke klimaforverring. Det gjelder både i den grad paragrafen gir uttrykk for en viktig politisk og prinsipiell grunnsetning, og i den grad den kommer inn som retningslinje ved tolking av andre bestemmelser, eller ved etterprøving av skjønn. Og den tiltaksplikt for myndighetene som følger av tredje ledd må også kunne hevdes å omfatte nasjonale klimatiltak.

Samtidig er det etter statens syn klart at § 112 etter sin ordlyd ikke er utformet med sikte på de særlige problemstillinger som klimapolitikken reiser, og at det er grenser for hvor langt den kan eller bør brukes til å rettsliggjøre dette feltet. Dette reiser en rekke spørsmål, som staten var inne på for tingretten, og som vil bli utdypet for ankeinstansen.

Et spørsmål skal imidlertid kort kommenteres allerede her, da det har stått sentralt gjennom hele saken. Det er spørsmålet om grunnlovens § 112 kommer til anvendelse på utslipp av klimagasser som følge av forbrenning i utlandet av olje og gass som er eksportert fra Norge.

For tingretten argumenterte staten for at utslipp i utlandet faller utenfor anvendelsesområdet for § 112, og fikk tilslutning til dette fra tingretten, etter en grundig drøftelse på s. 18-20 i dommen. Dette er kommentert og kritisert i ankeerklæringen på s. 15-17. For ankeinstansen vil staten vise til tingrettens tolking på dette punktet og utdype den videre.

Herunder vil staten for det første anføre at det følger av en alminnelig tolking av § 112 at den ikke er ment å omfatte utslipp i utlandet som følge av norsk eksport av olje og gass, verken da bestemmelsen første gang ble gitt i 1992 eller da den ble revidert i 2014. Dette var allerede i 1992 Norges største eksportnæring, og dersom man hadde ment å innføre rettslige skranker for denne eksporten, måtte dette ha vært presisert klart. Det er med andre ord en klar presumsjon for at grunnlovsgiver ikke har ment at dette skulle være omfattet, verken i 1992 eller i 2014. Dersom dette hadde vært problematisert, er det tvert imot overveiende sannsynlig at bestemmelsen verken ville fått alminnelig flertall på Stortinget eller langt mindre det 2/3s flertall som er nødvendig for grunnlovsendring.

For det andre vil staten anføre at det samme følger av mer alminnelige betraktninger om grunnlovens geografiske virkeområde, som generelt følger norsk territorium og norsk jurisdiksjon. Når § 112 første ledd taler om «enhver» må det forstås som enhver i Norge, og når den viser til en rett til «et miljø» og «en natur» må det forstås som miljø og natur i Norge, på områder underlagt norsk jurisdiksjon. I fravær av andre klare holdepunkter er det ikke grunnlag for å tolke § 112 slik at den er ment å rekke videre enn dette, til personer og miljø i verden ellers.

For det tredje vil staten vise til at det er et fast etablert grunnleggende prinsipp i det internasjonale klimasamarbeidet at hver stat står ansvarlig for sine utslipp. Det gjelder både det politiske samarbeidet og det rettslige samarbeidet slik dette er nedfelt i folkerettslig forpliktende avtaler, i første rekke de traktater som er inngått i FN-regi, som senest i Parisavtalen av 2015 – der ansvaret ligger på de landene der utslipp (forbruk) skjer, og ikke på de landene som

produserer og eksporterer varer som kull, olje eller gass. Det er tungtveiende grunner til at det internasjonale klimasamarbeidet er bygget opp på denne måten, og det er ikke grunnlag for å anføre at grl. § 112 fraviker dette, eller pålegger norske myndigheter plikt til å redusere utslipp i utlandet som Norge etter internasjonal rett ikke har ansvar for, og som bryter med den grunnleggende tankegangen i internasjonalt klimasamarbeid og nasjonal klimapolitikk.

For det fjerde vil staten vise til at også norsk klimapolitikk og klimalovgivning bygger på prinsippet om at den enkelte nasjon har ansvar for egne nasjonale utslipp. Dette er slik Stortinget så langt har drøftet og regulert de forpliktelser som påhviler myndighetene på dette feltet, og som også kan sees som uttrykk for Stortingets syn på hvilke forpliktelser som følger av § 112. Dette ble senest bekreftet ved prosessen som ledet frem til vedtagelsen av den nye klimaloven av 2017, som kun regulerer nasjonale utslipp, og der et bredt flertall i forarbeidene for øvrig meget klart understreker at klimaspørsmålene etter sin karakter ikke egner seg for rettsliggjøring, og at de må avgjøres gjennom demokratiske prosesser, ikke for domstolene.

Endelig vil staten påpeke at dersom man skulle tolke § 112 utvidende til også å omfatte utslipp som følge av forbrenning i utlandet vil det skape et svært vanskelig rettslig vurderingstema, som vil reise en rekke spørsmål, som til dels er omstridt. Det er på ingen måte noen enkel årsakssammenheng mellom omfanget av norsk eksport og globale utslipp, verken hva gjelder olje eller (enda mindre) gass. I en europeisk kontekst er import av norsk gass ansett som en forutsetning for at EU skal kunne nå sine egne klimamål, og det internasjonale energibyrået (IEA) har ved flere anledninger anbefalt at Norge må fortsette å bygge ut sin produksjon, som både er politisk sikrere, mer forutsigbar og mindre forurensende enn mange av de andre alternative tilbyderne. Det er på ingen måte gitt at reduksjon i norsk produksjon og eksport vil føre til tilsvarende reduksjon i globale utslipp. Tvert imot er dette en kompleks debatt, uten sikre svar, som pågår løpende på faglig og politisk nivå, men som egner seg dårlig for domstolsprøving.

* * * * *

For det tilfellet at ankeinstansen likevel skulle komme til at eksporten i prinsippet er omfattet, vil staten (subsidiært) vise til at tiltaksplikten etter tredje ledd uansett er oppfylt. Som vist for tingretten omfatter norsk klimapolitikk også et omfattende internasjonalt samarbeid og en rekke internasjonale tiltak og initiativer. Dette er de tiltak Storting og regjering har truffet bilateralt og internasjonalt, og hvorvidt de er tilstrekkelige eller ikke er et spørsmål som domstolene i henhold til forarbeidene til § 112 bør være meget tilbakeholdne med å etterprøve.

Atter subsidiært vil staten vise til at søksmålet kun gjelder tildelingen i 23. runde, som er et lite antall blokker, der det ennå ikke er gjort noen funn, og der det tidligst vil være produksjon om mange år. Det er heller ikke mulig i dag å si om det vil være olje eller gass, eller hvilken teknologi som vil være tilgjengelig for å motvirke eller avhjelpe eventuelle klimavirkninger når eventuell produksjon starter, mange år frem i tid. Dersom man først tolker inn en skranke for eksport av olje og gass i § 112 må terskelen for grunnlovsbrudd i så fall ligge langt over den usikre og relativt sett svært beskjedne produksjonen som eventuelt vil kunne komme fra de tillatelsene som ble tildelt i 23. runde.

Norge har i mange tiår eksportert olje og gass, og gjør det løpende hver dag. Hvis anførselen er at dette er i strid med § 112, så stiller staten seg undrende til at søksmålet er rettet mot gyldigheten av vedtaket om 23. runde, ettersom det ennå ikke er noen eksport fra disse feltene, og eventuell eksport ligger mange år frem i tid og uansett bare vil utgjøre en meget liten del av den samlede norske eksporten.

4 KORT TIL BETYDNINGEN AV FOLKERETTEN

I den opprinnelige stevningen og senere prosesskrift fremsatte de ankende parter også folkerettslige anførsler, og dette følger videre av de tre støtteskrivene som ble fremlagt for tingretten. Slik staten etter hvert forsto anførslene, ble det ikke fremsatt noen påstand om direkte brudd på folkerettslige regler eller prinsipper, men kun at disse måtte trekkes inn ved tolkingen av grunnlovens § 112.

Under forhandlingene for tingretten ble de folkerettslige anførslene imidlertid viet liten oppmerksomhet fra miljøorganisasjonens side, og i likhet med tingretten forsto staten det slik at de ikke lenger ble opprettholdt. Staten syn er med andre ord at dommen på s. 27-28 gir dekkende uttrykk for det som ble fremført under hovedforhandlingen, selv om de ankende parter nå på s. 17 i anken hevder at det er en misforståelse. Tingretten la derfor korrekt til grunn at dette lå utenfor det den skulle ta stilling til etter tvl. § 15-8 annet ledd, jf. § 11-2 første ledd.

Basert på punkt 6.2 i anken, og henvisningene der til punkt 9.2.2 følgende i den opprinnelige stevningen, forstår staten det slik at det nå igjen anføres at folkeretten må komme inn som et relevant hensyn ved tolkingen og anvendelsen av § 112. Nærere bestemt er det her vist til et folkerettslig prinsipp om «føre var», det såkalte «no harm principle» og det som anføres som et «menneskerettslig klimavern» under henvisning særlig til EMK artiklene 2 og 8 og FNs traktat om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter artikkel 12.

Til dette vil staten for det første anføre at det ved nærmere ettersyn ikke er noe ved disse folkerettslige reglene og prinsippene som tilsier at grunnlovens § 112 skal tolkes annerledes eller mer utvidende enn det som følger av de norske rettskildene. Hva gjelder «føre var» er det ikke her noe folkerettslig prinsipp som går lenger enn det som allerede følger av norsk miljørett, slik den gjennomfører § 112. Hva gjelder «no harm principle» er dette ivaretatt gjennom norske regler om plikt til å utrede miljøkonsekvenser for andre stater fra aktivitet i Norge, slik dette er nedfelt flere steder, herunder i petroleumsforskriften § 6c bokstav g. Og hva gjelder den beskjedne praksis som knytter seg til anvendelse av EMK artiklene 2 og 8 i miljøsaker, gjelder den helt andre typer tradisjonelle miljøvirkninger enn det som er anført i vår sak.

For det andre vil staten mer generelt vise til prinsippet om autonom norsk grunnlovstolking, særlig for paragrafer som § 112, som ikke direkte bygger på internasjonale rettsregler. I den grad folkeretten kommer inn ved tolking og anvendelse av § 112, vil staten anføre at det snarere er et argument for at den ikke er brutt, verken ved vedtaket om tildeling av 23. runde, eller i petroleumspolitikken mer generelt. Det er fra de ankende parters side ikke anført at Norge har brutt sine internasjonale folkerettslige forpliktelser på klimaområdet, verken etter Kyoto-avtalen, Parisavtalen eller andre forpliktende traktater. Tvert imot er det etter statens syn klart at Norge så langt har etterlevet alle sine forpliktelser på dette feltet, og det er regjeringens og Stortingets faste og uttalte politikk at man også vil gjøre dette i fremtiden.

Dette ble det grundig redegjort for fra statens side for tingretten, og det vil bli belyst også for ankeinstansen – og det er et selvstendig argument for at heller ikke grunnlovens § 112 er brutt.

5 TIL SUBSUMSJONEN UNDER § 112

Som påpekt for tingretten, vil vurderingstemaet og subsumsjonen av vedtaket om tildeling av 23. konsesjonsrunde etter § 112 i høy grad styres av hvilken tolking man legger til grunn. Dersom man legger til grunn statens prinsipale tolking, er det i første rekke spørsmål om norske myndigheter har oppfylt sin tiltaksplikt, så langt dette er relevant for vedtaket om 23. runde. Dersom man legger til grunn at det er en materiell terskel i § 112 første ledd, kreves i større grad en vurdering av hvilke nærmere hvilke virkninger det omstridte vedtaket vil kunne ha for miljø og klima. Hvor langt denne prøvingen skal gå avhenger imidlertid av den nærmere tolkingen, og av hvilken terskel som skal gjelde for brudd, og hvor langt kan og bør gå i å etterprøve de vurderinger som er gjort av Stortinget og de ansvarlige myndigheter.

De ankende parter har gjennom hele prosessen anført flere forskjellige virkninger av vedtaket som de mener «samlet sett» strider mot grense i § 112, og dette er videreført i anken. Som tidligere påpekt fra statens side faller anførslene grovt sett i tre kategorier, som etter sin karakter er ulike, både rettslig og faktisk:

(i) Tradisjonelle miljøkonsekvenser av leting og utbygging og drift av eventuelle felt som måtte bli utbygget og produsert i de utvinningstillatelsene som er omfattet av 23. runde, herunder spørsmål om utslipp, iskanten, særlig sårbare områder m.m.

(ii) Norske (nasjonale) utslipp til luft av CO_2 og andre gasser som kan påvirke klimaet som følge av fremtidig utbygging og drift av eventuelle felt som måtte bli utbygget og produsert i de utvinningstillatelsene som er omfattet av 23. runde.

(iii) Globale utslipp som følge av at olje og gass som måtte bli produsert på felt i de utvinningstillatelser som er omfattet av 23. runde en gang i fremtiden vil bli eksportert og forbrent i andre land.

Hva gjelder kategori (i) har staten fått tingrettens medhold i at risikoen for tradisjonelle miljøskader som følge av vedtaket om 23. runde er begrenset, og at myndighetene har truffet nødvendige tiltak for å hindre at dette skal skje. Dette er viet beskjeden plass i ankeerklæringen, men staten forstår den slik at de opprinnelige anførslene opprettholdes.

Staten vil her for sin del for det første vise til de mange tiltak som norske myndigheter generelt har truffet for å forebygge tradisjonelle miljøskader på norsk sokkel, og som har gjort at Norge er blant de verdensledende på helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten. Regulering og tilsyn med virksomheten bygger på omfattende og langvarig erfaring fra svært krevende forhold.

Videre vil staten vise til at risikoen for tradisjonelle miljøskader ble grundig utredet og vurdert i de prosessene som ledet opp til vedtaket om 23. runde, både hva gjelder Barentshavet generelt og Barentshavet Sørøst spesielt, herunder blokkene omfattet av 23. runde. Slik de faglige og politiske myndighetene har vurdert saken, er risikoen for tradisjonelle miljøskader i letefasen og ved utvikling av eventuelle funn i det aktuelle området ikke av en slik karakter at det hindrer tildeling, og dette vil bli håndtert innenfor det gjeldende sikkerhetsregimet på norsk sokkel. Og dersom det gjøres drivverdige funn i tillatelsene som er omfattet av 23. runde, vil det bli foretatt nye konsekvensutredninger etter § 4-2 før eventuell godkjenning av plan for utbygging og drift.

* * * * *

Hva gjelder kategori (ii) har staten fått tingrettens medhold i at nasjonale klimautslipp som følge av aktivitet på de blokkene som er omfattet av vedtaket om 23. runde vil være helt marginale, og at norske myndigheter generelt har truffet en rekke tiltak for å begrense slike utslipp fra norsk sokkel, herunder kvoteplikt, CO2-avgift og en rekke andre tiltak. Igjen er dette viet beskjeden oppmerksomhet i ankeerklæringen, men slik at anførslene opprettholdes også her.

Staten vil for sin del vil fastholde at nasjonale klimautslipp fra petroleumsproduksjon er spørsmål som har stått høyt på dagsorden i flere tiår, og som er grundig utredet, vurdert, og regulert, og der det er truffet en lang rekke tiltak. Utslipp til luft fra petroleumsvirksomheten på sokkelen er i dag en del av EUs alminnelige kvotesystemet. I tillegg har sektoren siden 1991 vært underlagt høy CO_2-avgift og andre restriksjoner, og til sammen har dette ført til at utslippene fra norsk sokkel er lavere enn for tilsvarende produksjon i de fleste andre land. For tingretten fremla staten omfattende dokumentasjon for de mange tiltak som er truffet for å redusere utslippene fra produksjon på norsk sokkel, og dette vil også bli dokumentert for ankeinstansen.

Hva gjelder de områdene som dekkes av 23. runde, er det uansett for tidlig å si hvilke utslipp som vil følge fra eventuelt utbygging og drift her. Det vil avhenge av hva som blir funnet, og hvilke krav som vil bli satt ved en utbygging. Men så lenge virksomhet på sokkelen er del av EUs kvotesystem, så vil vedtak om utbygging av enkeltfelt uansett ikke i seg selv medføre økte nasjonale utslipp, så lenge det alminnelige taket for utslipp ikke heves.

* * * * *

Hva gjelder kategori (iii) har staten som vist ovenfor i avsnitt 3.2 fått medhold i tingretten i at utslipp i utlandet som følge av forbrenning av olje og gass eksportert fra Norge ikke faller inn under det som rettslig sett er regulert i § 112. Staten vil for ankeinstansen fastholde at det er en korrekt tolking, og i så fall er det ikke nødvendig å gå nærmere inn på dette spørsmålet.

For det tilfelle at ankeinstansen likevel skulle komme til at forbrenning i utlandet fra eksporten i prinsippet kan være omfattet, vil staten for det første vise til at tiltaksplikten etter tredje ledd uansett er oppfylt. For det andre vil staten vise til at de eventuelle utslippene som måtte komme fra forbrenning i utlandet av olje eller gass fra blokkene i 23. runde uansett vil utgjøre en så usikker og beskjedent bidrag at det antagelig ikke er målbart, og langt under en eventuell materiell terskel for grunnlovsbrudd.

* * * * *

På denne bakgrunn vil staten anføre at norske myndigheter innenfor alle de tre kategoriene har iverksatt tiltak for å ivareta hensynet til miljø og klima, slik man etter grunnloven § 112 har plikt til. Det foreligger følgelig ikke noe brudd på konstitusjonelle plikter her – langt mindre noe brudd som kan få betydning for gyldigheten av vedtaket om tildeling av 23. runde.

6 TIL ANFØRSLENE OM SAKSBEHANDLINGSFEIL

Ved siden av anførselen om brudd på en materiell grense etter § 112, er gyldigheten av vedtaket om 23. runde også angrepet med anførsler om saksbehandlingsfeil, nærmere bestemt brudd på utredningsplikt, feil faktum og mangler ved begrunnelsen.

Dette ble viet betydelig oppmerksomhet under forhandlingene for tingretten, som reflektert i rettens grundige gjennomgang i andre halvdel av dommen, på s. 28-46, der staten ble gitt medhold på alle punkter.

I ankeerklæringen er anførslene om saksbehandlingsfeil opprettholdt på s. 18-27. Fremstillingen er utførlig, men tilføyer så langt staten kan se ikke noe vesentlig nytt som ikke allerede har vært fremme for tingretten.

For sin del vil staten her i hovedsak nøye seg med å vise til tingrettens drøftelse, og til sine anførsler i forrige runde, som vil bli videreført for ankeinstansen. I sitt opprinnelige tilsvar av 14.12.2016 ga staten en grundig beskrivelse av de prosessene som ledet frem til vedtaket om tildeling av utvinningstillatelser i 23. runde i juni 2016 (se særlig s. 9-22), og under hovedforhandlingen ble dette dokumentert og videre utdypet.

På bakgrunn av ankeerklæringen vil staten i denne omgang bare nok en gang påpeke at det etter petroleumsloven er en rekke stadier i de beslutningsprosessene som leder frem til vedtak om tildeling av utvinningstillatelser på norsk sokkel, og deretter eventuelt til utbygging og drift. Tre av de viktigste stadiene er:

1. Vedtak om åpning av nye områder – petrl. § 3-1 (Stortinget)

2. Vedtak om tildeling av utvinningstillatelser – petrl. § 3-3 (Kongen i statsråd)

3. Vedtak om godkjenning av utbygging og drift – petrl. § 4-2 (departementet etter at saken først er forelagt enten Storting eller regjering – avhengig av prosjektets omfang og betydning)

Søksmålet gjelder altså gyldigheten av et vedtak i fase 2 – om tildeling av tillatelser i 23. runde – som ble truffet i juni 2016. De blokkene som er omfattet av dette vedtaket er fra to områder – som ble åpnet (fase 1) i henholdsvis 1989 (BS) og 2013 (BSØ). Derimot har man for disse blokkene ennå ikke kommet til fase 3, og det vil bare skje dersom det gjøres drivverdige funn.

Prosessene og vurderingstemaet i hver av disse fasene er selvsagt forskjellige, ettersom det er forskjellige spørsmål som skal vurderes og ulike typer vedtak som skal treffes. Hva gjelder miljøkonsekvensutredninger, har Stortinget gjennom petroleumslovens system besluttet at det skal gjennomføres i forbindelse med to av de tre stadiene – i henholdsvis fase 1 og fase 3.

Ved vedtak om åpning av nye områder skal det etter § 3-1 foretas «en avveining mellom de ulike interesser som gjør seg gjeldende på det aktuelle området», og i den avveiningen «skal det foretas en vurdering av de nærings- og miljømessige virkninger av petroleumsvirksomheten og mulig fare for forurensninger samt de økonomiske og sosiale virkninger som petroleumsvirksomheten kan ha». Ved senere godkjenning av eventuelle planer for utbygging og drift skal selskapene etter § 4-2 fremlegge planer med beskrivelse av relevante «økonomiske, ressursmessige, tekniske, sikkerhetsmessige, nærings- og miljømessige forhold», og departementet kan også kreve ytterligere redegjørelse for miljømessige virkninger.

Derimot krever loven *ikke* at det foretas konsekvensutredninger i forbindelse med de enkelte vedtakene om tildeling av utvinningstillatelser etter § 3-3 – verken av økonomi, miljø eller andre forhold, og verken for de «nummererte» eller de «unummererte» rundene. Dette er ikke ansett nødvendig eller hensiktsmessig, siden slike vurderinger allerede er gjort på generelt grunnlag for

de aktuelle områdene etter § 3-1, og siden det uansett vil bli gjort nye utredninger dersom det gjøres drivverdige funn som resulterer i utbygging og drift etter § 4-2.

Selv om tildelingsvedtak etter § 3-3 ikke forutsetter nye særskilte konsekvensutredninger, er det en rekke andre trinn og vurderinger i prosessen i fase 2. Hva gjelder prosessen som ledet frem til vedtaket om 23. konsesjonsrunde, var den grundig og langvarig, og strakk seg over nærmere tre år, fra høsten 2013 til sommeren 2016.

For ankeinstansen (som for tingretten) vil staten grundig gjennomgå og dokumentere denne prosessen, som oppfyller alle de krav som etter gjeldende rett og praksis følger av § 3-3 med tilhørende forskrift og retningslinjer. I den grad de ankende parter angriper dette med anførsler om manglende utredning av miljø- og klimakonsekvenser, er dette i realiteten ikke et angrep på saksbehandlingen i den konkrete saken, men på hele lovens system.

Flere av anførslene om mangler ved saksbehandlingen gjelder imidlertid ikke selve prosessen som ledet frem til vedtaket om 23. runde i juni 2013, men den *forutgående* prosessen om åpning av Barentshavet Sørøst (BSØ), som begynte i 2010 og ledet frem til Stortingets godkjenning av åpningen våren 2013. Det gjelder ikke minst anførslene om mangler ved de økonomiske beregningene fra 2012, som er viet stor oppmerksomhet både for tingretten og i anken.

Til dette vil staten for det første anføre at det ikke foreligger noen slike saksbehandlingsfeil. Åpningen av BSØ i 2013 ble tvert imot meget grundig utredet og vurdert, gjennom en prosess som tok nærmere tre år – og det var også Stortingets uttalte oppfatning da den fikk saken presentert våren 2013. Alle de forhold som var relevante for den parlamentariske beslutningen ble grundig gjennomgått og debattert, og det er ikke påpekt noen forhold som ville ha endret den politiske vurderingen dersom de hadde vært fremstilt annerledes. Hva gjelder de økonomiske anslagene fra 2012, er de korrekte slik Stortinget fikk dem presentert, og det ble gjort uttrykkelig forbehold om at anslagene var usikre. Dette ble grundig påvist for tingretten, og det er senere også redegjort for av statsråden i svar på skriftlig spørsmål fra Stortinget.

Bilag 2. Statsrådens svar av 25. januar 2018 på spørsmål nr. 730 til skriftlig besvarelse vedr. konsekvensutredningen som lå til grunn for åpningen av Barentshavet sørøst

For det andre – og like viktig – er dette altså utredninger som gjelder åpningen av BSØ i 2013, og *ikke* vedtaket om tildeling av utvinningstillatelser i 23. runde i 2016. Dersom de ankende parters kritikk skulle hatt rettslig relevans, måtte anførselen vært at selve åpningen i 2013 etter § 3-1 lider av slike mangler at den må anses som ugyldig. Men det anføres ikke. Tvert imot gjentar de ankende parter på s. 19 i at dette ikke er angrepet, samtidig som man anfører at det likevel «er relevant som en del av saksbehandlingen som ledet frem til» vedtaket om 23. runde tre år senere. Etter statens syn gir ikke dette mening. De økonomiske anslagene inngikk som en (beskjeden) del av det brede grunnlaget for Stortingets vurdering av om Barentshavet Sørøst skulle åpnes. Dette ble enstemmig besluttet våren 2013. Dermed var denne fasen over. Deretter startet neste fase, som var tildeling av tillatelser etter § 3-3, og som varte frem til vedtaket i 23. runde i juni 2016. I denne fasen var det andre spørsmål som skulle avgjøres, og de økonomiske anslagene fra forrige fase var ikke del av beslutningsgrunnlaget i denne forbindelse.

Etter statens syn må de ankende parter her ta et valg. Enten må de ta konsekvensen av sin kritikk mot de økonomiske beregningene fra 2012 og anføre at Stortingets beslutning om åpning av BSØ våren 2013 var ugyldig. I så fall åpner det seg et bredt bevistema, der hele prosessen må

vurderes, fra delelinjeavtalen i 2010 frem til åpningen i 2013, og der de viktigste dokumentene er de 24 delrapportene som ble innhentet (hvorav den økonomiske var én), den påfølgende konsekvensutredningen fra OED høsten 2012, høringsinnspillene, Meld. St. 36 (2012-2013), *Nye muligheter for Nord-Norge – åpning av Barentshavet sørøst for petroleumsvirksomhet*, Innst. 495 (2012-2013) og referatene fra stortingsdebatten 19. juni 2013. Dette er den korrekte konteksten for å forstå betydningen av de økonomiske anslagene, og i denne konteksten er det etter statens syn klart at de ikke lider av mangler, langt mindre mangler av betydning for utfallet.

Hvis de ankende parter ikke angriper gyldigheten av åpningen av BSØ i 2013, så bør de etter statens syn frafalle anførslene om at de økonomiske anslagene fra 2012 er mangelfulle. For da er dette rett og slett ikke rettslig relevant for det som er vurderingstemaet i denne saken, som er gyldigheten av vedtaket om 23. konsesjonsrunde fra 2016.

7 TIL DEN LØPENDE POLITISKE OG OFFENTLIGE DEBATT

Som bakgrunn for tolking, anvendelse og etterprøving av de aktuelle rettsreglene i saken, og da særlig § 112, la staten for tingretten også en viss vekt på å vise den bredere politiske og samfunnsmessige konteksten som vedtaket om 23. konsesjonsrunde inngår i. Dette inngår både som et rettslig relevant reelt hensyn ved tolkingen av § 112, og som et argument ved vurderingen av hvor langt domstolene kan og bør gå i å etterprøve de vurderinger som er gjort av Stortinget og av de ansvarlige myndigheter og faginstanser.

I denne forbindelse viste staten til at selv om vedtaket om 23. runde er truffet av Kongen i statsråd har det flere ganger vært oppe til parlamentarisk behandling, både direkte og indirekte. For det første følger vedtaket opp beslutninger og føringer som et bredt stortingsflertall har lagt for petroleumspolitikken generelt og utviklingen av Barentshavet spesielt. For det andre har Stortinget tre ganger votert direkte over forslag om å stanse 23. runde – i 2014, 2015 og 2016. Videre har Stortinget også etter vedtaket i juni 2016 flere ganger behandlet saker som er av direkte relevans for de spørsmål saken reiser.

Disse prosessene pågår løpende, og de har fortsatt også etter tingrettens dom. Det siste eksempelet i rekken er Stortingets behandling av et representantforslag om å stanse den pågående prosessen med tildeling av tillatelser i 24. konsesjonsrunde, som ble nedstemt med 100 mot 1 stemme den 27. februar 2018. Samtidig ble et forslag om å stanse tildeling av nye tillatelser i forhåndsdefinerte områder (TFO) nedstemt med 93 mot 8 stemmer, og et forslag om å be regjeringen fremlegge en ny petroleumsmelding om norsk olje- og gasspolitikk i lys av klimautfordringene og den nye markedssituasjonen nedstemt med 53 mot 48 stemmer.

Bilag 3. Innst. 130 S (2017-2018) av 15.2.2018, og referat fra debatten av 27.2.2018.

Staten skal bemerke at den pågående prosessen med 24. konsesjonsrunde er av helt samme karakter som 23. konsesjonsrunde, som er angrepet i vår sak. Den viktigste forskjellen er at 24. runde er noe større, med til sammen 102 blokker utlyst, hvorav 93 i Barentshavet og 9 i dypvannsområder i Norskehavet. Representantforslaget om å stanse prosessen ble begrunnet med samme type klimapolitiske hensyn som er anført i vår sak, og etter omfattende debatt. Da Stortinget voterte over saken, ble resultatet altså 100 mot 1 stemme. Dette er illustrerende for stortingsflertallets syn på de vanskelige spørsmål søksmålet reiser. Dette er demokratisk

forankret politikk – og den er resultat av brede, dype, langvarige, konsistente, godt informerte og representative prosesser.

Til ankeerklæringen er det fremlagt som bilag avisartikler fra de juridiske professorene Hans Peter Graver, Jan Frithjof Bernt og Inge Lorange Backer, samt stipendiat Gøril Bjerkan. Begrunnelsen for fremleggelsen er at disse universitetsjuristene er uenige i tingretten resonnementer. Som eventuell bevisførsel om juridisk uenighet er disse bilagene diskutable, og dertil kommer at de etter statens syn i utpreget grad gir uttrykk for rettspolitiske standpunkter, snarere enn rettslig tolking basert på de relevante rettskildene og faktum i saken.

Som uttrykk for den offentlige interesse og debatt denne rettssaken har vekket er imidlertid innleggene interessante, og dette har etter statens syn en viss relevans, fordi det illustrerer poenget om at de spørsmål denne saken reiser nettopp er slike som løpende debatteres offentlig, som ledd i den demokratiske debatt om hvor grensene bør gå mellom juss og politikk. I en slik kontekst er imidlertid ikke de fire vedlagte innleggene nødvendigvis representative. Denne saken har så langt vekket stor offentlig debatt, både i inn- og utland, og det har vært en rekke interessante innlegg både i statens og miljøorganisasjonenes favør. Blant etablerte kommentatorer og på lederplass har også meningene vært delte, men her er det mange som har støttet statens syn på at forholdet mellom petroleumspolitikken og klimapolitikken er et spørsmål som må løses gjennom demokratiske og faglige prosesser, og ikke rettsliggjøres.

8 DIREKTE ANKE TIL HØYESTERETT?

I ankeerklæringen anmodes det om tillatelse til at saken bringes direkte inn for Høyesterett etter tvl. § 30-2. Etter denne bestemmelsen kan slik tillatelse bare gis dersom tre vilkår alle er oppfylt:

1. Saken må reise «særlig viktige prinsipielle spørsmål»

2. Det må være «av betydning raskt å få Høyesteretts standpunkt» til saken

3. Hensynet «til forsvarlig behandling av saken» må ikke tale mot direkte anke

Slik staten ser det, er det andre av disse tre vilkårene ikke oppfylt i denne saken. Det er ingen særlige hensyn som tilsier at det er nødvendig å få Høyesteretts standpunkt «raskt», snarere tvert imot, når man sammenligner med mange andre saker for domstolene, som gjelder langt mer presserende situasjoner. I dette tilfellet er det tale om et vedtak som ble gitt sommeren 2016, og som startet en løpende prosess som fortsatt pågår, og som etter all sannsynlighet vil pågå i mange år fremover. Det er for tiden ikke leteboring, men dette er planlagt utover våren og sommeren 2018. Det er ingen særskilt risiko eller akutte miljøvirkninger knyttet til denne leteboringen. Anførslene om klimautslipp vil først aktualiseres dersom det skjer utbygging og produksjon fra disse feltene, og dette ligger eventuelt mange år frem i tid.

Som grunnlag for at det haster, har de ankende parter anført to argumenter. Det første er hensynet til oljeselskapene som «investerer fortløpende milliardsummer» i leteboring. Til det er å si at disse selskapene gjør det frivillig, og at de er godt kjent med den pågående rettsprosessen, og selv står nærmest til å vurdere risikoen knyttet til sine investeringer.

For det andre anføres det at «letefasen, med leteboring, er en særlig risikoutsatt fase i forbindelse med petroleumsvirksomhet». Til dette skal bemerkes at det helt siden oppstarten av norsk petroleumsvirksomhet kontinuerlig har pågått leteboring på norsk sokkel, og at det

løpende også foregår i dag på en lang rekke blokker, under til dels betydelig mer krevende forhold enn på de blokkene som er omfattet av 23. runde. Det er ikke noe særskilt ved disse blokkene, slik leteboringen er regulert, som gjør at det er større risiko her enn andre steder. Og det er svært mange år siden det var større miljøskader som følge av leteboring på norsk sokkel.

Til dette kan tilføyes at vilkårene for direkte anke normalt tolkes streng, og at det skal mye til. Hva gjelder kravet til «raskt» nevner Schei i sin kommentarutgave til tvisteloven, s. 1073, som eksempel at det er reist flere saker for domstolene, som alle er avhengig av og venter på Høyesteretts avgjørelse. Det gjelder ikke her. Denne saken er den eneste av sitt slag. Videre nevnes som eksempel at saken kan gjelde en ytelse der man må regne med at parter vil kunne dø før avgjørelse hvis den trekker ut. Det er meget langt unna forholdene i vår sak. I denne saken er det ingen fare for at den endelige avgjørelse ikke vil få betydning for partene, selv om prosessen følger det vanlige sporet.

På denne bakgrunn er det statens syn at lovens krav om at det må haste for å tillate direkte anke ikke er oppfylt.

Det har da mindre interesse å diskutere om de to andre vilkårene er oppfylt. Til kravet om at saken må reise «særlig prinsipielle spørsmål» skal staten likevel kort bemerke at det åpenbart gjelder for spørsmålet om tolking av grunnloven § 112, som er et spørsmål som etter sin karakter bør avgjøres av Høyesterett, kanskje til og med i storkammer eller plenum. Derimot gjelder det ikke de omfattende anførslene om saksbehandlingsfeil, som etter statens syn ikke kan føre frem, og som under enhver omstendighet ikke er av en slik karakter at de tilsier direkte anke.

Til spørsmålet om hva «hensynet til forsvarlig behandling av saken» tilsier, vil staten mene at det neppe er et avgjørende hensyn imot direkte anke. Det er riktig som anført av de ankende parter at bevisførselen vil kunne gjøres skriftlig uten at det svekker behandlingen. På den annen side vil saken antagelig på vanlig vis ha godt av en runde i lagmannsretten før den eventuelt helt eller delvis bringes videre inn for Høyesterett. Det gjelder først og fremst faktum og anførslene om saksbehandlingsfeil, men også anførslene om tolking av grunnloven § 112, som utviklet seg betydelig under prosessen for tingretten og som antagelig vil bli ytterligere avklart og foredlet gjennom en behandling i lagmannsretten.

Dersom ankeutvalget har behov for å sette seg nærmere inn i saken før den treffer beslutning om direkte anke, vil staten for sin del vise til sin utførlige fremstilling i tilsvaret av 14.12.2016, samt til sluttinnlegget av 6.11.2017. Statens omfattende argumentasjon rundt spørsmålet om tolking av § 112 fremgår ikke dekkende av disse dokumentene, men av den utførlige disposisjonen som ble fremlagt for tingretten under statens hovedinnlegg den 20.11.2017.

9 PROSESSUELT

Staten vil for ankeinstansen i hovedsak fremlegge de samme bevis og anføre de samme argumenter som for tingretten. Det tas forbehold om å supplere bevisførselen. Staten førte ikke vitner for tingretten, men tar forbehold om å komme tilbake til dette for ankeinstansen.

For øvrig legger staten til grunn at den videre saksforberedelse vil avhenge av om Høyesterett slipper inn saken til direkte anke, og avventer dette. Fra statens side er saken uansett klar til å berammes. For tingretten var det satt av 8 rettsdager, men det viste seg at 7 var nok, med ganske god margin. Dersom saken skal behandles av lagmannsretten, antar staten at de samme

tidsrammene bør være tilstrekkelig. Dersom saken skal behandles direkte for Høyesterett, vil tidsbruken avhenge av hvordan den skjæres til, men for sin del vil staten signalisere at tiden bør dels likt, og at vi fra denne side vil trenge i hvert fall to rettsdager til å belyse tolkingen og anvendelsen av grunnlovens § 112.

10 PÅSTAND

På vegne av staten v/Olje- og energidepartementet nedlegges slik påstand:

1. Anken forkastes.

2. Staten v/Olje- og energidepartementet tilkjennes sakskostnader for lagmannsretten.

Oslo, 9. mars 2018
REGJERINGSADVOKATEN

Fredrik Sejersted
Regjeringsadvokat

Bilag 1

Hjelpedokument, Sejersted 20.11.2017

Alternative modeller for tolking av § 112

Partene enige om at § 112 har rettslig betydning, på flere plan (retningslinje for lovgiver, retningslinje for forvaltningens skjønn, tolkningsmoment), og vil kunne påberopes for domstolene i ulike sammenhenger. Enige om at den pålegger en rettslig tiltaksplikt. Uenighet om den utover dette gir en rettighet som private kan påberope for domstolene, og hva den i så fall går ut på og hvor langt den kan prøves. Tre hovedalternativer:

Alternativ 1 (statens prinsipale syn)

§ 112 første ledd er en «grunnsetning» (et prinsipp), ikke et forbud som i seg selv utløser rettighet for private til et bestemt resultat. Det rettslige ligger i koblingen til tredje ledd – plikten til å treffe vedtak. Presisert som rettslig plikt i 2104. Tiltaksplikten det sentrale. Kun positiv plikt (ikke negativ). Vurderingstemaet for domstolene blir om tiltaksplikten er overholdt. Begrenset prøving hva gjelder valget mellom tiltak, om de går langt nok, etc.

Alternativ 2 (statens subsidiære syn)

§ 112 første ledd kan også tolkes som en «negativ plikt», dvs et forbud mot offentlige vedtak og handlinger som kan innebære negative virkninger for miljø og natur over en viss (relativt høy) terskel. Men må tolkes i sammenheng med tredje ledd – som betyr at dersom det treffes relevante tiltak etter tredje ledd, så er første ledd ikke krenket. Dersom tiltak – ikke brudd. Vurderingstemaet for domstolene blir først hvilke skadevirkninger et vedtak/handling vil kunne innebære – dernest om det er truffet relevante tiltak. Begrenset prøving hva gjelder valget mellom tiltak, om de går langt nok, etc.

Alternativ 3 (saksøkernes syn)

§ 112 første ledd er en selvstendig rettighetsbestemmelse – uavhengig av (og i tillegg til) tiltaksplikten etter tredje ledd. Et forbud mot offentlige vedtak og handlinger som kan innebære negative virkninger for miljø og natur over en viss (relativt lav) terskel. Anført i to varianter:

(i) Prinsipalt: § 112 første ledd er en absolutt regel. Vedtak som potensielt kan skade over et visst nivå er alltid ugyldige, uansett.

(ii) Subsidiært: § 112 første ledd er et forbud, men med ulovfestet unntaksregel. Vurderingen i to trinn – (a) om første ledd er brutt, og i så fall (b) om det likevel kan tillates dersom legitimt begrunnet og forholdsmessig. (EMK-inspirert mal).

Bilag 2

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

"Stortinget
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref	Vår ref	Dato
	17/1779-	25 januar 2018

Spørsmål nr 730 til skriftlig besvarelse vedr konsekvensutredningen som lå til grunn for åpningen av Barentshavet sørøst

Spørsmål fra representant Per Espen Stoknes
Jeg viser til brev av 18. januar 2018 med oversendelse av spørsmål til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes. Representanten stiller følgende spørsmål:

"*En rapport peker på feil og svakheter i konsekvensutredningen som lå til grunn for åpningen av Barentshavet sørøst. Basert på denne rapporten fremgår det at feil informasjon også ble gjengitt på side 25 i Meld. St. 36 (2012-2013). Den mest alvorlige feilen er at inntekter og kostnader ikke er diskontert. Denne feilen fører til at forventet nettoinntekt fra Barentshavet overdrives med 160% (280 istedenfor 109 mrd). Mener statsråden at Stortinget har blitt feilinformert da Barentshavet sørøst ble åpnet?*"

Svar:
Før et område kan åpnes for petroleumsvirksomhet skal det gjennomføres en åpningsprosess. En åpningsprosess har som formål å etablere det faglige grunnlaget for en åpningsbeslutning og består av to deler. Den ene delen er en konsekvensutredning, den andre en ressurskartlegging. En åpningsprosess gjennomføres av Olje- og energidepartementet. Beslutningen om eventuell åpning av et område tas av Stortinget.

For Barentshavet sørøst ble det gjennomført en geologisk kartlegging av Oljedirektoratet i 2011 og 2012. Dette skjedde parallelt med gjennomføring av konsekvensutredningen. De forventede utvinnbare ressurser for området ble beregnet til 300 mill. Sm^3 o.e., med en nedside på 55 og en oppside på 565 mill. Sm^3 o.e. De forventede utvinnbare ressursene fordeler seg på henholdsvis 50 mill. Sm^3 væske og 250 mill. Sm^3 o.e. gass.

Postadresse: Postboks 8148 Dep 0033 Oslo
Kontoradresse: Akersgata 59 Telefon* 22 24 90 90
Org no.: 977 161 630

Arbeidet med konsekvensutredningen for Barentshavet sørøst startet opp med utarbeidelsen av et forslag til utredningsprogram. For å få en god forståelse av dagens kunnskapsgrunnlag, samt å sikre tidlig involvering av relevante fagmyndigheter/fagmiljøer, ble det som ledd i dette gjennomført møter med sentrale direktorater og institutter innen miljø- og fiskeriforvaltningen. I november 2011, da forslaget til program for utredning var ferdigstilt, ble det sendt på offentlig høring. Konsekvensutredningen ble gjennomført basert på dette programmet og innkomne høringsuttalelser. Som del av utredningen ble det gjennomført 24 ulike studier. Konsekvensutredningen ble ferdigstilt og sendt på høring 15. oktober 2012.

Konsekvensutredningen, med tilhørende høringsuttalelser, og Oljedirektoratets geologiske kartlegging lå til grunn for Meld St 36 (2012-2013), *Nye muligheter for Nord-Norge – åpning av Barentshavet sørøst for petroleumsvirksomhet,* som ble lagt fram av Stoltenberg II-regjeringen 26. april 2013.

For å kunne utrede konsekvensene av eventuell petroleumsvirksomhet i Barentshavet sørøst, måtte det etableres scenarier/fremtidsbilder for slik virksomhet i området. Den geologiske kunnskapen om området var begrenset, da Norge og Russland siden begynnelsen av 1980-tallet hadde vært enig om et moratorium for videre petroleumsaktivitet i området. Scenarioene som lå til grunn for konsekvensutredningen var derfor basert på mulige ressursutfall, ikke en ressursberegning for området. Oljedirektoratet utarbeidet et "lavt" scenario med 15 mill. Sm^3 væske og 30 mrd Sm^3 gass, og et "høyt" scenario med 45 mill. Sm^3 væske og 120 mrd Sm^3 gass. I scenarioene ble det lagt vekt på mulig lokalisering av leteboring/utbygging, mengder ressurser og fordeling på olje og gass, tidsperspektivet og tenkbare utbyggingsløsninger. Dette var nødvendig for å kunne foreta en vurdering av mulige negative virkninger for naturressurser og miljø, mulige effekter for andre brukere av aktuelle hav- og landområder relatert til normal petroleumsaktivitet, og effekter knyttet til ulykkeshendelser. Alt dette skal være en del av en konsekvensutredning. Scenarioene ble også brukt for å kunne vurdere virkninger for samfunnet inkludert nasjonale og regionale ringvirkninger.

Som det framgår av konsekvensutredningen så kan ressursene i Barentshavet sørøst være både vesentlig større og mindre enn ressursene i de to scenarioene som ble utarbeidet. Før åpning er det ikke mulig å forutsi hvilke eventuelle funn som gjøres og hvilke utbyggingsløsninger som da velges i området. Dette betinger leteboringer. Derfor ble det også presisert at en kvantifisering av de økonomiske verdiene av mulige petroleumsressurser i Barentshavet sørøst, og dermed mulige inntekter til staten, var forbundet med stor usikkerhet. Det man gjorde var å foreta en helt overordnet vurdering av muligheter for statens inntekter. I utredningen er departementet helt eksplisitt på at størrelsen på de utvinnbare ressurser, og dermed også verdien av ressursene i området, kun kan avklares gjennom åpning og påfølgende leteboringer.

Det framgår således tydelig at departementet i åpningsprosessen for Barentshavet, og i tråd med det forslag til utredning som var på høring, ikke har gjort en full samfunnsøkonomisk analyse. Premisset for spørsmålet til representanten er således galt. Det er heller ikke riktig

når representanten i sitt spørsmål skriver at "*forventet nettoinntekt fra Barentshavet overdrives*" i Meld St 36 (2012-2013). De tallene det henvises til står omtalt på følgende måte: "*Dersom det gjøres drivverdige funn kan petroleumsvirksomhet i Barentshavet sørøst gi betydelig lønnsom produksjon. Olje- og gassressurser i scenarioene ble anslått å ha en nettoverdi på henholdsvis 280 mrd. kroner i høyt scenario og 50 mrd. kroner i lavt scenario.*". Dette er altså en synliggjøring av et økonomisk potensiale, ikke en beregning av forventet nettoinntekt.

Det spørsmålet Stortinget tok stilling til i 2013 var om området burde åpnes fordi det var forsvarlig og ønskelig å åpne for petroleumsvirksomhet. Denne beslutningen er nødvendig, men ikke tilstrekkelig beslutning for å igangsette petroleumsaktivitet i området. Det skjer først i påfølgende proesesser. I Meld St 36 (2012-2013) oppsummerer daværende regjering derfor på denne måten: "*Gjennom åpningsprosessen for Barentshavet sørøst er det etablert et oppdatert og styrket kunnskapsgrunnlag. På dette grunnlaget finner regjeringen at petroleumsvirksomhet i området kan foregå på en forsvarlig måte. Regjeringen anbefaler derfor at Barentshavet sørøst åpnes for petroleumsvirksomhet.*"

Lønnsomhetstesten for petroleumsaktivitet i et område skjer ikke ved åpningsbeslutningen. Den kommer når aktivitet skal konkretiseres og gjennomføres av oljeselskapene. Første gang skjer det gjennom selskapenes vurdering av lønnsomheten ved leting i et område. Konkret skjer dette når et selskap beslutter om det er lønnsomt å delta i en konsesjonsrunde gjennom å søke på areal. Deretter skjer det i flere runder gjennom de ulike beslutninger selskapene tar i letefasen, herunder knyttet til oppfyllelse av det arbeidsprogram som rettighetshaverne i den enkelte utvinningstillatelse har forpliktet seg til. Gjøres det funn kommer det nye lønnsomhetstester i forbindelse med de ulike milepæler et arbeidet fram mot en utbyggingsbeslutning medfører. Sist, men ikke minst, må de aktuelle rettighetshaverne ta investeringsbeslutning og innlevere plan for utbygging og drift til myndighetene, hvis de vil å bygge ut et felt.

Åpningsprosessens hovedformål er altså å kartlegge ressursgrunnlaget i det aktuelle området, samt å se på virkningen en potensiell petroleumsvirksomhet vil kunne ha på miljø og berørte parter for å avklare om petroleumsvirksomhet kan skje forsvarlig i området. Videre at konsekvensutredningsprosessen er åpen og transparent slik at alle relevante syn på den beslutning som skal tas, kommer frem. Jeg har ikke noen informasjon som tilsier at Stortinget ikke fikk et godt beslutningsgrunnlag av Stoltenberg II-regjeringen, eller at åpningsprosessen ikke ble gjort i henhold til regelverket.

Med hilsen

Terje Søviknes

Bilag 3

STORTINGET

Innst. 130 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:27 S (2017–2018)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Aina Bastholm om å stanse tildeling av nye letetillatelser på norsk sokkel

---

Til Stortinget

Bakgrunn

Følgende forslag fremmes i representantforslaget:

«Stortinget ber regjeringen stanse den planlagte tildelingen av nye letetillatelser gjennom 24. konsesjonsrunde.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Else-May Botten, Espen Barth Eide, Hege Haukeland Liadal og Runar Sjåstad, fra Høyre, Tina Bru, Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund og Lene Westgaard-Halle, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Gisle Meininger Saudland, fra Senterpartiet, Sandra Borch og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Per Espen Stoknes, viser til Representantforslag 27 S (2017–2018).

Komiteen viser til regjeringens utlysning av 24. konsesjonsrunde 21. juni 2017. Søknadsfristen ble satt til torsdag 30. november 2017 kl. 12.00. Olje- og energidepartementet har mottatt søknader fra elleve selskaper om å få tildelt nytt areal i utlysningen.

Komiteen viser videre til Stortingets behandling av Meld. St. 20 (2014–2015), jf. Innst. 383 S (2014–2015). Stortinget fattet i denne behandlingen følgende vedtak:

«Stortinget sender Meld. St. 20 (2014–2015) tilbake til regjeringen, og ber regjeringen igangsette arbeidet med ordinær helhetlig revidering av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, og komme tilbake til Stortinget med denne.»

Komiteen viser til at regjeringen har varslet å komme tilbake til Stortinget i løpet av 2020.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at petroleumsvirksomheten er Norges største næring målt i verdiskaping, statlige inntekter, investeringer og eksportverdi. Næringen sysselsetter om lag 180 000 personer direkte eller indirekte. Forutsigbare rammevilkår for næringen og tildeling av nye arealer er viktig for å opprettholde verdiskaping, sysselsetting og statlige inntekter på lang sikt.

Flertallet viser til at forvaltningen av norsk sokkel har hatt bred politisk tilslutning i Stortinget i mange år. Dette har bidratt til forutsigbare rammevilkår, noe som har vært en styrke i norsk petroleumsforvaltning, og som har muliggjort realisering av store verdier for fellesskapet.

Flertallet viser Stortingets behandling av Meld. St. 28 (2010–2011) En næring for framtida – om petrole-

umsvirksomheten, jf. Innst. 143 S (2011–2012). Under denne behandlingen understreket en samlet komité viktigheten av å føre fortsatt aktiv utforsking av åpnet areal, både i modne og umodne områder, for å opprettholde verdiskaping og sysselsetting for fremtiden.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til Jeløyaplattformen, hvor regjeringen stadfester at den vil føre en stabil, langsiktig petroleumspolitikk. Letepolitikken skal bidra til dette.

Disse medlemmer understreker at virksomheten på norsk sokkel står overfor strengere klimavirkemidler enn alle andre petroleumsproduserende land. Man benytter i dag flere virkemidler for å begrense utslippene fra norsk sokkel. Av tiltakene kan det vises til kvoteplikt, høy CO_2-avgift, faklingsforbud siden 1991 og krav om bruk av beste tilgjengelige teknologi. Resultatet av dette er at utslippene fra norsk sokkel i dag er flere millioner tonn lavere årlig enn de ellers ville vært, og lavere enn ved tilsvarende aktivitet i andre land.

Disse medlemmer ser med bekymring på konsekvensene av forslaget som er fremmet i Representantforslag 27 S (2017–2018). Uten høy leteaktivitet og tildeling av nye letetillatelser gjennom 24. konsesjonsrunde med påfølgende utbygginger og produksjon, er det disse medlemmers oppfatning at Norge og næringen ville stått overfor store utfordringer. Gjennom redusert produksjon av olje og gass vil også inntektene til fellesskapet falle, i tillegg til at fagkompetanse vil forsvinne utenlands. Konsekvensen av dette er at det økonomiske handlingsrommet og viktig kompetanse til å satse på fornybar energi ville minsket. Disse medlemmer mener at dette representantforslaget vil sette en stopper for en naturlig videreutvikling av norsk sokkel, noe som verken vil tjene interessene til det norske folk eller verdens klima.

Disse medlemmer understreker at forutsigbarhet, langsiktighet og tilrettelegging er avgjørende for at vår regulering av petroleumssektoren skal gi god ressursforvaltning og størst mulig inntekter til fellesskapet. Ut over dette er det viktig å vise til den brede politiske enigheten om norsk petroleums- og klimapolitikk. Disse medlemmer viser til at da Norge utarbeidet sitt bidrag til Parisavtalen, ble det lagt til grunn at vi skal nå klimamålene samtidig som vi viderefører og sikrer en sterk og konkurransedyktig petroleumsvirksomhet.

Disse medlemmer viser til at regjeringen vil stille krav til at selskapene synliggjør klimarisiko i sine utbyggingsplaner. Klimarisikoutvalget vil legge frem sin innstilling om klimarelaterte risikofaktorer og deres betydning for norsk økonomi i desember 2018. Disse medlemmer viser i det videre til at det ved tildeling av utvinningstillatelser i den pågående 24. konsesjonsrunden legges vekt på miljøfaglige råd i eller nær særlig verdifulle områder.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet understreker at Norge er en energinasjon. Norges petroleumsressurser er det norske folks eiendom og skal komme hele samfunnet til gode. Dette har vært utgangspunktet for forvaltningen av petroleumsressursene de siste 50 år.

Disse medlemmer vil vise til Meld. St. 28 (2010–2011) En næring for framtiden – om petroleumsvirksomheten, hvor det ble slått fast at hovedlinjene i petroleumspolitikken ligger fast, og at det er viktig å bygge videre på den vellykkede forvaltningen av ressursene. Disse medlemmer viser spesielt til det unike samspillet mellom stat, oljeselskaper, leverandørindustri og forskningssektoren. Disse medlemmer påpeker at rollen som petroleumsprodusent skal forenes med en sterk ambisjon om å være ledende i miljø- og klimapolitikken. Det er en risiko for storulykker knyttet til å drive petroleumsvirksomhet. Disse medlemmer mener det er en nødvendig forutsetning for en langsiktig utvikling av petroleumsressursene at næringen håndterer denne risikoen på en forsvarlig måte.

Disse medlemmer viser til at eksport av energibærere er Norges suverent største eksportnæring. Disse medlemmer poengterer at landet har bygget opp en leverandørindustri til olje- og gassnæringen som har stor eksport og et potensial for videre utvikling. Også innen fornybar energi har Norge muligheter til å ta større eksportandeler. Disse medlemmer ønsker også å legge til rette for mer overføring av kompetanse fra olje- og gassnæringen til fornybar energi, også på leverandørsiden. Disse medlemmer ser utfordringer i framtiden med regjeringens skatteletter, derav mindre inntekter til fellesskapet samtidig som vi vet at vi vil få reduserte oljeinntekter at i framtiden. Dette vil få konsekvenser og utfordre nasjonen om en ikke evner å legge til rette for alternative næringsinntekter.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener det er nødvendig med en rask og gjennomgripende omlegging av norsk klima- og petroleumspolitikk. Disse medlemmer mener at Norge bør starte utfasingen av fossilindustrien av hensyn til verdens klima og norsk økonomi, næringsliv og arbeidsplasser. Utbygging av nye felt og utlysning av nye konsesjonsrunder på norsk sokkel bør stanses, og petroleumsindustriens skattefordeler bør fases ut. Disse medlemmer har merket seg at regjeringens politikk peker i stikk motsatt retning. I januar 2018 sendte regjeringen forslag om 103 leteblokker ut på høring. I tillegg ble det tildelt 75 utvinningstillatelser – det største antallet på norsk sokkel no-

ensinne, ifølge pressemeldingen fra Olje- og energidepartementet.

Disse medlemmer viser videre til at Miljødirektoratet i sin høring til 24. konsesjonsrunde anbefalte at konsesjonsrunden ble vurdert opp mot Parisavtalen og klimarisiko. De påpekte at petroleumsressurser med høye produksjonskostnader, som oljesand og arktisk olje, kan risikere å bli «stranded assets», og anbefalte at etterspørselsrisikoen forbundet med klimamålene nedfelt i Parisavtalen ble vurdert før utlysning av nye blokker i 24. konsesjonsrunde, både knyttet til enkeltblokkene og det totale omfanget av utlysningen. Disse medlemmer viser til at de videre advarte mot potensielt manglende lønnsomhet særlig i nordlige deler av Barentshavet, og mente grundige analyser burde gjøres før utlysning, særlig sett i lys av den økonomiske risikoen staten tar gjennom utformingen av skattesystemet.

Disse medlemmer viser til at regjeringens oljepolitikk kun er rasjonell i et svært pessimistisk scenario der verden mislykkes i klimakampen og utløser irreversible og farlige klimaendringer. Drift av felt på blokkene som utlyses gjennom 24. konsesjonsrunde, vil stort sett komme i gang i løpet av 2030-tallet med en driftshorisont på mange tiår. Disse medlemmer mener at for å nå klimamålene i Parisavtalen må utslippene innen den tid kuttes kraftig og til slutt opphøre. Etterspørselen etter olje og gass vil da falle, og produksjonen vil ha mindre lønnsomhet.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ikke gjennomføre den 24. konsesjonsrunden på norsk sokkel.»

«Stortinget ber regjeringen stanse tildelingen av nye utvinningstillatelser gjennom tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO).»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til sine merknader i innstillingen til Prop. 1 LS (2017–2018) Skatter, avgifter og toll 2018 og partiets posisjoner til petroleumsskatteregimet der. Dette medlem viser til at petroleumsskattesystemet ikke er nøytralt utformet.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett for 2018, hvor det foreslås å avvikle ordningen med friinntekt i særskatten for petroleumsvirksomheten. Selv etter at friinntekten er fjernet, vil oljeselskapene ha et gunstig skatteregime for investeringer. Dette medlem mener oljeselskapene bør ta en større del av investeringskostnadene selv, slik at de i større grad bærer risikoen for nye investeringer enn det som i dag er tilfellet. Dette vil skape en bedre balanse mellom landbasert næringsliv og aktiviteten på sokkelen.

Dette medlem peker videre på at petroleumsskatteregimets utforming innebærer at staten overtar en del av risikoen ved leting og utbygging fra oljeselskapene. Veksten i fornybarmarkedet har vært svært kraftig de siste årene og vil fortsette. Denne utviklingen må få konsekvenser for norsk petroleumspolitikk, inkludert petroleumsbeskatningen. I motsatt fall risikerer vi at staten skaper insentiver til at det foretas store investeringer som aldri vil bli lønnsomme for det norske samfunnet. Dette medlem viser i denne forbindelse til debatten om Goliat-feltet, hvor det er en risiko for at staten vil tape penger. Denne typen problemstillinger kan det bli flere av framover.

Dette medlem mener på denne bakgrunnen at det er behov for en bred debatt om norsk petroleumspolitikk, som tar utgangspunkt i de store endringene som skjer og allerede har skjedd i verdens energimarked. Dette er avgjørende om vi skal ruste Norge til de omstillingene vi står overfor i møte med tiltak mot klimaendringene og veksten i fornybar energi. Når det gjelder forslag til evaluering og ny utforming av skatte- og avgiftssystemet, mener dette medlem at finanskomiteen på Stortinget må behandle spørsmålet videre.

Planlegge for å lykkes i klimakampen

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne mener det vil være klokere og mindre risikabelt å planlegge for en fremtid med rask teknologiutvikling og økende politisk vilje til å følge opp Parisavtalen ved å trappe ned fossilsubsidier og fossilinvesteringer over hele verden. Dette medlem viser til at en ny rapport fra International Renewable Energy Agency (IRENA) publisert i Independent i januar 2018 spår at all kommersiell kraftproduksjon fra fornybare kilder vil være rimeligere enn fra de fossile innen to år. Dette medlem viser videre til at el-bilen er i ferd med å vinne betydelige andeler av bilsalget i viktige markeder over hele verden, og at land som Kina og India har satt ambisiøse mål om utfasing av fossilbiler. Dette medlem mener det er svært alvorlig for norsk økonomi og norske arbeidsplasser at regjeringen ikke har fått med seg den rivende internasjonale utviklingen i fornybar teknologi og investeringer.

Dette medlem viser til at ferske tall fra SSB (23. november 2017) anslår at de norske investeringene i fossilindustrien blir på 144,3 mrd. kroner i 2018, mens investeringene i all annen industri til sammen anslås til 20,7 mrd. kroner, kun en syvendedel av investeringene i fossilindustrien.

Dette medlem vil peke på at de investeringene vi gjør i dag, binder kapital, kompetanse og nye investeringer i fossilindustrien i mange tiår fremover. Den sittende regjeringens oljepolitikk, der Olje- og energidepartementet skryter av at de setter nye rekorder i nye ut-

vinningstillatelser i 2018, forverrer denne utviklingen og vitner om en utdatert virkelighetsforståelse.

Dette medlem vil understreke at de enorme fossilinvesteringene som planlegges i Norge i 2018, er et resultat av en målrettet politikk. I tillegg til utdeling av et utall letelisenser og utvinningstillatelser betaler den norske staten mer enn 80 pst. av kostnadene til oljeselskaper som leter etter nye fossile ressurser. Dette medlem viser til at gjennom disse skattefordelene blir den norske regjeringen delaktig i den omfattende globale subsidieringen av fossil energi, som ifølge studien «How Large Are Global Fossil Fuel Subsidies?», publisert i World Development i 2017, er på 5 trillioner dollar, noe som tilsvarer 6,5 pst. av global verdiskapning (GDP). Disse subsidiene er en viktig årsak til at de globale utslippene steg med 2 pst. i 2017 til tross for den raske utviklingen av billigere fornybare løsninger.

Dette medlem viser til at det er behov for å sette klimaet først. Norske regjeringer har lenge insistert på at vi ikke har ansvar for de utslippene norske petroleumsprodukter forårsaker utenfor landets grenser. Dette medlem viser til at denne ansvarsfraskrivelsen vil fremstå som grell i fremtidens historiebøker, der Norge valgte å tjene seg enda rikere på å ødelegge klimaet for dem som kommer etter oss. Ideen om at vi kan fraskrive oss dette ansvaret, hviler på premisset om at det internasjonale samfunnet vil etablere felles forpliktelser og mekanismer som regulerer ned utslippene. Dette er i dag en utopi og derfor ikke noe norske politikere kan basere dagens politikk på. Dette medlem viser blant annet til at:

- Det er små utsikter til å få på plass en global CO_2-pris. Å sette sin lit til et virkemiddel verden er svært langt unna å få på plass, er dermed en uansvarlig strategi.
- Ifølge en ny rapport fra FNs miljøprogram er utslippskuttene verdens land har meldt inn til FN, bare en tredjedel av hva som er nødvendig for å nå togradersmålet.
- Samtidig rapporteres det at flere land har problemer med å innfri de allerede utilstrekkelige innmeldte utslippsmålene.

Norge er en vesentlig global bidragsyter til klimaendringene

Dette medlem viser til at tall fra rapporten «The Sky's limit» fra organisasjonen Oil Change International, som ble publisert i august 2017, viser at Norge er verdens syvende største eksportør av klimagasser. Dette medlem viser til at norsk olje og gass utgjør en signifikant andel av globale utslipp fra fossil energi, over 2 pst. Til sammenligning har Norge under 7 promille av verdens befolkning. Petroleumsutvinningen bidrar per i dag til rundt ti ganger mer CO_2 til atmosfæren enn alle Norges innenlandske utslipp. Norsk petroleumsvirksomhet gir altså et vesentlig bidrag til globale utslipp.

Dette medlem viser til at karbonbudsjettet – mengden av totale klimagassutslipp – som er forenlig med å begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader, gir oss 5 til 20 år med dagens utslippsnivåer før utslippsbudsjettet er brukt opp. Flere ledende IPCC-forskere anbefaler i en ny rapport en halvering av utslippene per tiår fremover for å ha en rimelig sjanse til å innfri 1,5-gradersmålet. Det innebærer at det er nødvendig med om lag 67 pst. kutt i de globale klimagassutslippene innen 2033. Deretter må de gjenværende utslippene fortsette å falle raskt utover på 2030-tallet.

Dette medlem har merket seg at det finnes mange ulike beregninger, og at enkelte av dem argumenterer for et større karbonbudsjett. Dette medlem vil imidlertid understreke at hvor raske utslippskutt som er nødvendige for å innfri dette målet, avhenger av hvor stor risiko for å mislykkes vi er villige til å ta. Dette medlem mener at det er uakseptabelt å utsette barn, unge og fremtidige generasjoner for en vesentlig risiko for irreversible og farlige klimaendringer. Dette medlem mener at denne risikoen øker for hvert nytt felt som åpnes på norsk sokkel.

Nye rammebetingelser for oljeindustrien

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at det begynner å bli lenge siden forrige petroleumsmelding var til behandling i Stortinget, og mye har endret seg på disse årene. Både det kraftige fallet i oljeprisen og Parisavtalen har langsiktig innvirkning på norsk petroleumsvirksomhet, og oppdatert kunnskap er viktig for å kunne føre riktig petroleumspolitikk. Flertallet mener at det derfor kan være fornuftig med en ny petroleumsmelding som behandler alle sider av norsk petroleumspolitikk på en grundig måte.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en ny petroleumsmelding om norsk olje- og gasspolitikk – i lys av klimautfordringen en står overfor, og den nye markedssituasjonen.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne mener at dagens navn på Olje- og energidepartementet og olje- og energiministeren gir en uheldig signaleffekt i en tid der det er bred enighet om at verden må omstilles fra fossil til fornybar energi. Navnet fremstår som gammelmodig, utdatert, tilbakeskuende og nostalgisk. Dette medlem foreslår derfor at Olje- og energidepartementet endrer navn til «Energidepartementet», og at olje- og energiministeren endrer navn til «energiministeren.»

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre navnet på henholdvis Olje- og energidepartementet og olje- og energiministeren til 'Energidepartementet' og 'energiministeren'.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen ikke gjennomføre den 24. konsesjonsrunden på norsk sokkel.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen stanse tildelingen av nye utvinningstillatelser gjennom tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO).

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen endre navnet på henholdvis Olje- og energidepartementet og olje- og energiministeren til «Energidepartementet» og «energiministeren.»

Komiteens tilråding

Tilrådingen I fremmes av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Tilrådingen II fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen legge frem en ny petroleumsmelding om norsk olje- og gasspolitikk – i lys av klimautfordringen en står overfor, og den nye markedssituasjonen.

II

Dokument 8:27 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Aina Bastholm om å stanse tildeling av nye letetillatelser på norsk sokkel – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 15. februar 2017

Ketil Kjenseth
leder

Terje Halleland
ordfører

VEDLEGG

Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråd Terje Søviknes til energi- og miljøkomiteen, datert 16. november 2017

Vedr representantforslag 27 S (2017-2018) om å stanse tildeling av nye letetillatelser på norsk sokkel

Hovedmålet i petroleumspolitikken er å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. Rollen som petroleumsprodusent skal forenes med å være ledende i miljø- og klimapolitikken. Dette målet er det bred støtte for i Stortinget, jf. behandlingen av Meld St 28 (2010-2011) "En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten," og Prop 114 S (2014-2015) "Norges største industriprosjekt – utbygging og drift av Johan Sverdrup-feltet med status for olje- og gassvirksomheten". Petroleumsskattesystemet og statens direkte økonomiske engasjement sikrer fellesskapet en høy andel av overskuddet.

Det er bred politisk enighet om norsk petroleumspolitikk. Den er utformet slik at den også er robust mot skiftende utvikling i energimarkedene. Parisavtalen er et vendepunkt i det internasjonale klimapolistike samarbeidet. Avtalen gjør det klart at verden beveger seg i en retning der fornybar energi vil spille en mye viktigere rolle. Produksjonen fra eksisterende olje- og gassfelt vil over tid avta som følge av at ressursene hentes ut. Verden vil ha et stort behov for olje og gass i tiår framover. Det å erstatte bruk av kull med gass er et raskt og effektivt utslippsreduserende tiltak i kullbrukende land. For å dekke dette behovet, trengs det store, nye investeringer hvert år i ny produksjonskapasitet. Oppgaven for et produsentland er å bidra med effektiv og rent produsert olje og gass for å dekke verdens samlede etterspørsel. I det ligger også å satse aktivt på fremtidens teknologi og løsninger slik vi gjør i Norge. Det er derfor ingen motsetning mellom å fortsatt drive lønnsom petroleumsvirksomhet og å ha en ambisiøs klimapolitikk.

Ved å opprettholde et stabilt og høyt aktivitetsnivå, og derigjennom skape store verdier for fellesskapet, viderefører regjeringen hovedlinjene i petroleumspolitikken. Myndighetenes oppmerksomhet er særlig rettet mot å legge til rette for at potensialet i eksisterende felt og infrastruktur utnyttes, å legge til rette for at alle lønnsomme funn bygges ut, å legge til rette for at det regelmessig gjøres nye store funn, og at påvisningen av nye ressurser fortsetter i modne områder. Videre er myndighetene opptatt av å støtte opp under næringens arbeid med omstilling, kostnadskontroll og ta i bruk nye, mer effektive tekniske og kommersielle løsninger. Dette skal skje samtidig som hensyn til helse, miljø og sikkerhet ivaretas på en best mulig måte. Sektoren skal blant annet fortsatt stå overfor en virkemiddelbruk som gir næringen en sterk egeninteresse av å redusere sine utslipp av CO2, noe som har gitt gode resultater i form av lavere klimagassutslipp, jf. Prop. 114 S (2014-2015).

Klimautfordringen er global og må derfor løses gjennom internasjonalt samarbeid. Norsk klimapolitikk er nærmere behandlet i Meld St 13 (2014-2015) "Ny utslippsforpliktelse for 2030 – en felles løsning med EU", Prop 115 S (2015-2016) "Samtykke til ratifikasjon av Parisavtalen av 12. desember 2015 under FNs rammekonvensjon om klimaendring av 9. mai 1992", Meld. St. 41 (2016-2017) Klimastrategi for 2030 – norsk omstilling i europeisk samarbeid. Som det framgår av disse, fører Norge en ambisiøs klimapolitikk der sektorovergripende økonomiske virkemidler i form av avgifter og deltakelse i det europeiske kvotesystemet er hovedvirkemidlene. Dette er en klimapolitikk som også reduserer de nasjonale utslipp betydelig.

En bærebjelke i regjeringens klimapolitikk er deltakelsen i EUs kvotesystem. Utslippene fra petroleumsvirksomheten er omfattet av dette systemet med noen unntak. Av sektorens utslipp i 2015 på 15,1 millioner tonn CO2-ekvivalenter, var 1,1 millioner tonn ikke-kvotepliktige. Metan inngår blant de ikke-kvotepliktige utslippene. I Meld. St. 41 (2016-2017) legger regjeringen opp til at det skal vurderes avgift på generelt nivå for alle ikke-kvotepliktige utslipp. Dersom avgift ikke vurderes å være et tilstrekkelig eller hensiktsmessig virkemiddel, skal andre virkemidler som gir tilsvarende sterke insentiver vurderes. En del av ikke-kvotepliktige utslipp fra utvinningsvirksomheten har i dag avgift. Kvotepliktige utslipp fra utvinningsvirksomheten på sokkelen er i tillegg til kvotepris underlagt en CO2-avgift på om lag 440 kroner per tonn CO2, med dagens kvotepris er således den samlede kostnaden per tonn sluppet ut 500 kroner. Utslipp fra energiproduksjon i petroleumsvirksomheten offshore er dermed underlagt høy CO2-pris med både kvoteplikt og CO2-avgift.

Ytterligere tiltak for å redusere kvotepliktige utslipp vil i utgangspunktet på kort sikt bare føre til at andre utslippspunkt kjøper kvoten eller økt kvoteoverskudd. Den eneste måten å redusere totalutslippene i et kvotesystem er å redusere kvotetaket. Reduksjon av kvotepliktige utslipp vil heller ikke bidra til å oppfylle felles oppfyllelse med EU av det norske utslippsmålet for 2030. For 2030 har EU besluttet at utslippene innenfor kvotesystemet skal reduseres med 43 pst. sammenliknet med 2005. Kvotepliktige virksomheter i Norge, som også omfatter petroleumssektoren, vil bidra på lik linje med kvotepliktige virksomheter i andre europeiske land til at målet nås.

Både norsk petroleums- og klimapolitikk står høyt på den politiske dagsordenen og det arbeides daglig på faglig, administrativt og politisk nivå for å nå de målene Stortinget har satt. Som for all annen næringsvirksomhet er det et grunnleggende skille mellom utslipp fra petroleumsvirksomheten på norsk sokkel og utslipp i andre land som følge av at olje og gass som er utvunnet på norsk sokkel eksporteres og forbrennes der. Det følger av FNs klimakonvensjons regelverk for beregning og rapportering av utslippsregnskap for klimagasser at det er utslippene fra det enkelte lands territorium som skal inngå i landets klimagassregnskap.

Virksomheten på norsk sokkel står i dag overfor strengere klimavirkemidler enn alle andre petroleumsproduserende land. Myndighetene begrenser utslippene av klimagasser fra sektoren gjennom utslippskvoter, høy CO2-avgift, faklingstillatelser som kun gis av sikkerhetsmessige grunner, krav om bruk av best tilgjengelig teknologi og andre direkte reguleringer. Disse virkemidlene gjør at oljeselskapene har egeninteresse av å drive effektivt og begrense sine utslipp og til å ta i bruk ny teknologi. Virkemidlene har gjort at utslippene på norsk sokkel i dag er flere millioner tonn lavere årlig enn de ellers ville vært og lavere enn ved tilsvarende aktivitet i andre land.

Verdens befolkning vokser. Store grupper må løftes ut av fattigdom og velstandsnivået vil øke. Dette innebærer økt etterspørsel etter energi over tid, samtidig som de globale klimagassutslippene må reduseres. Disse utfordringene må løses parallelt.

Produksjonen fra et olje- og gassfelt vil over tid avta som følge av at ressursene hentes ut. Samtidig viser scenarioer fra blant annet IEA at det vil være et stort behov for olje og gass i tiår framover. For å dekke dette behovet, trengs det store, nye investeringer hvert år – også i Norge. Oppgaven for et produsentland er å bidra med effektiv og rent produsert olje og gass for å dekke verdens samlede etterspørsel. I det ligger også å satse aktivt på fremtidens teknologi og løsninger slik vi gjør i Norge.

Petroleumspolitikken som er ført til nå har gitt svært gode resultater. Olje- og gassnæringen er Norges største og viktigste næring. Virksomheten gir arbeidsplasser over hele landet og bidrar til høy verdiskaping, næringsutvikling, teknologiutvikling og samfunnsutvikling som kommer hele landet til gode.

Det er skapt store verdier fra våre olje- og gassressurser de siste 50 årene. Norske ressurser bør bygges ut og produseres lønnsomt også framover, så lenge vi unngår høye særnorske kostnader. Eksisterende felt er gjennomgående robuste selv mot perioder med svært lave priser. Norske gassfelt er svært konkurransedyktige i et europeisk marked preget av fallende egenproduksjon og økt importbehov. Nye utbygginger gjennomføres på norsk sokkel i dag fordi de er lønnsomme.

Regjeringen vil fortsatt holde et forutsigbart og høyt tempo når det gjelder å tildele nye områder for petroleumsaktivitet, både når det gjelder nummererte konsesjonsrunder og tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO-runder). Det vises i denne forbindelse til Innst. 258 (2016-2017) hvor et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet "viser til at utsiktene for både olje- og gassmarkedene i overskuelig framtid legger grunnlag for produksjon av Norges petroleumsressurser, forutsatt at kostnadsutviklingen holdes under kontroll. Dette gjelder også innenfor scenarioer som er i tråd med internasjonale klimamålsettinger. "

Forutsigbarhet, langsiktighet og tilrettelegging for helhetlige løsninger er avgjørende for at vår regulering av petroleumssektoren skal gi god ressursforvaltning og størst mulig inntekter til fellesskapet. Myndighetenes rolle er å sette slike rammer for virksomheten. Innenfor disse rammene er det selskapene som forestår den daglige aktiviteten innen leting, utbygging og drift, herunder foretar de kommersielle vurderingene knyttet til hva som er lønnsomt og ikke. Grunnen er at selskapene sitter på den beste informasjon og kunnskap til å vurdere lønnsomheten av leting, utbygging og drift. Investeringsbeslutningene til oljeselskapene vurderes – som for all annen kommersiell virksomhet – av aktørene i finansmarkedet. Aktørene i dette markedet er best til å vurdere en sektors totale risikobilde, inklusive effekter av framtidig klimapolitikk.

Den norske forvaltningsmodellen, som altså bygger på at det er de som sitter med skoen på som bør foreta lønnsomhetsvurderinger og fatte investerings- og driftsbeslutninger, har tjent oss vel historisk. Dette samspillet og rollefordelingen ble senest stadfestet av et bredt flertall i Stortinget i Innst. 258 S (2016-2017).

I bakgrunnen til representantforslaget fremkommer det en del påstander som er gale og/eller misvisende, og som jeg finner grunn til å kommentere.

Det sies i forslaget at Norge i dag er "verdens 7. største eksportør av klimagassutslipp". Det er vanskelig å kommentere på når det ikke er oppgitt kilde eller angitt beregninger, men jeg vil påpeke at Norges produksjon av olje og gass står for en svært liten del av den totale produksjonen/forbruket i verden, under to prosent for olje og rundt tre prosent for gass.

Det hevdes videre at "norsk petroleumsvirksomhet har hittil ført til at 14 milliarder tonn CO2 har havnet i atmosfæren." Denne beregningen inkluderer ikke bare utslippene som skjer i Norge, men også utslippene som skjer i andre land når oljen eller gassen forbrukes. Som tidligere redegjort for, følger det av FNs klimakonvensjons regelverk for beregning og rapportering av utslippsregnskap for klimagasser at det er utslippene fra det enkelte lands territorium som skal inngå i landets klimagassregnskap. Norge er følgelig ikke ansvarlig for

utslipp som skjer lenger nede i kjeden. På tilsvarende måte går utslipp i andre land knyttet til å dekke norsk forbruk ikke inn i Norges klimagassregnskap.

Det henvises i forslaget til IEAs World Energy Outlook fra 2016. Her vises til et scenario hvor oljeforbruket reduseres med 30 prosent i 2040 til 63 millioner fat per dag, og at gassforbruket har "et liknende bilde". Denne henvisningen er ikke riktig. Gassforbruket i 2040 i dette scenarioet er om lag uendret fra dagens nivåer, det faller med andre ord ikke med 30 prosent.

Jeg vil i tillegg gjøre oppmerksom på resultatene fra IEAs World Energy Outlook 2017 ble publisert 14.11.2017. I scenariet som IEA anser som forenelig med at Paris-avtalen og FNs bærekraftsmål blir nådd, kan oljeforbruket i 2040 være 73 millioner fat per dag, en reduksjon på 22 prosent. Gassforbruket øker til 4217 BCM per år i 2040 i dette scenariet, en økning på 16 prosent.

Det påstås i forslaget at det tok 33 og 37 år fra tildeling til produksjon for henholdsvis Snøhvit og Goliat. Snøhvit-forekomstene ligger i flere tillatelser. De fleste av disse utvinningstillatelsene ble tildelt av første halvdel av 1980-tallet. Det første i 1981. Funnet ble påvist i 1984 og produksjonsstart var i 2007. Fra første utvinningstillatelse ble tildelt til produksjonsstart var det således 26 år om det tidligste tildelingsåret legges til grunn. Goliat ligger i utvinningstillatelser som ble tildelt i 1997 og 2007. Funnet ble påvist i 2000 og satt i produksjon i 2016. Tiden fra utlysning til produksjonsstart er 19 år. For den neste forventede feltutbyggingen i Barentshavet, Johan Castberg, er tidspunktet fra tildeling til forventet produksjonsstart 13 år.

Det pekes i forslaget også på kostnadsoverskridelsene for Snøhvit og Goliat. Selv om de fleste utbyggingsprosjekter på norsk sokkel gjennomføres innenfor usikkerhetsspennet oppgitt på beslutningstidspunktet, så er det noen unntak også innen norsk petroleumsvirksomhet. Jeg vil i den forbindelse nevne at også disse feltene – selv med de store utfordringene selskapene hadde i utbyggingsperioden, etter all sannynslighet vil skape verdier for både industrien og det norske samfunnet. Først når produksjonen er avsluttet vil man vite hvor store. Johan Castberg, den tredje store utbyggingen i Barentshavet forventes med dagens tall å bli svært lønnsom og er robust mot ulike usikkerhetsfaktorer, herunder mot lave oljepriser. Man bør derfor ikke vurdere virksomheten ved å trekke fram enkeltfelt som har hatt utfordringer i utbyggingsfasen, men heller se helheten av hva denne næringen bidrar med for landet.

Til slutt i forslaget henvises det til IMF som skal ha "advart om langvarig høy arbeidsledighet dersom Norge ikke kommer ut av oljeavhengigheten.". Siden det ikke er noen referanser til publikasjonen, er det utfordrende for meg å kommentere, men jeg legger til grunn at det henvises til konsultasjonen med Norge fra 2016. Her sies det: "Similarly, a delay in the transition to a less oil dependent economy could lead to higher unemployment for longer, thereby weakening confidence and consumption." IMF uttaler seg derfor ikke om "langvarig høy arbeidsledighet", men sier at en forsinket overgang til en mindre oljeavhengig økonomi kan lede til at arbeidsledighet varer lenger.

Oppsummering

Det er bred politisk enighet om norsk petroleumspolitikk. Den er utformet slik at den er robust mot utviklingen i energimarkedene. Det er også bred enighet om norsk klimapolitikk. Da vi utarbeidet vårt bidrag til Parisavtalen, la vi til grunn at vi skal nå klimamålene samtidig som at vi har en sterk og konkurransedyktig petroleumsvirksomhet. Dette representantforslaget vil sette en stopper for en naturlig videreutvikling av norsk sokkel. Det tjener hverken interessene for det norske folk eller verdens klima.

Svanemerketrykksak, 2041 0654 Trykk og layout: Stortingets grafiske seksjon

*) Referatet er foreløpig, ikke korrekturlest.

Sak nr. 10 [14:44:03]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Aina Bastholm om å stanse tildeling av nye letetillatelser på norsk sokkel (Innst. 130 S (2017–2018), jf. Dokument 8:27 S (2017–2018))

Talere

Vis alle replikker

(FrP)	[14:44:56] Hovedinnlegg	Terje Halleland
(A)	[14:49:42] Hovedinnlegg	Hege Haukeland Liadal
(H)	[14:53:56] Hovedinnlegg	Liv Kari Eskeland
(Sp)	[14:59:30] Hovedinnlegg	Ole André Myhrvold
(SV)	[15:02:47] Hovedinnlegg	Lars Haltbrekken
(V)	[15:06:42] Hovedinnlegg	Ketil Kjenseth
(KrF)	[15:12:04] Hovedinnlegg	Tore Storehaug
(MDG)	[15:14:16] Hovedinnlegg	Per Espen Stoknes
	[15:19:53] Hovedinnlegg	Statsråd Terje Søviknes
(H)		Tina Bru

[15:34:34] Hovedinnlegg

(FrP) [15:37:30] Hovedinnlegg Terje Halleland

(SV) [15:40:46] Hovedinnlegg Lars Haltbrekken

(MDG) [15:42:40] Hovedinnlegg Per Espen Stoknes

(A) [15:45:26] Hovedinnlegg Runar Sjåstad

(V) [15:46:32] Hovedinnlegg Ketil Kjenseth

[15:50:17] Hovedinnlegg Statsråd Terje Søviknes

(H) [15:53:26] Hovedinnlegg Tina Bru

(MDG) [15:55:22] Hovedinnlegg Per Espen Stoknes

Vis alle talere

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Terje Halleland (FrP) [14:44:56] (ordfører for saken): Først og fremst vil jeg benytte anledningen til å takke komiteen for godt samarbeid i denne saken. Tross politiske skillelinjer opplever jeg komiteens medlemmer som svært ryddige i prosessen, og det vil jeg som saksordfører benytte anledningen til å gi honnør for.

Når det er sagt, vil jeg gå over på innholdet i representantforslaget, Dokument 8:27 S, og Innst. 130 S.

Siden 1971 har det på norsk sokkel blitt hentet opp verdier for nærmere 13 000 mrd. kr. Med andre ord har bærebjelken for vår felles velferd vært aktiviteten på norsk sokkel. Realiteten i forslaget til vedtak i representantforslaget er å slå beina under den næringen som har bidratt til det samfunnet som vi har i dag, og virkeliggjort muligheter for alle i vårt samfunn.

Jeg forstår forslagsstilleren dit hen at vi skal fase ut petroleumsindustrien mye raskere, og så skal vi bruke vårt felles oljefond til å finansiere en omstilling til andre næringer og nye arbeidsplasser. Det er tydelig at representanten mener at vi har så mye melk i dette landet at vi trygt kan skyte kuene. Heldigvis er det ikke flertall for å skyte kyr her i dag, og heldigvis har vi en regjering som også deler den samme oppfatningen, at dette ikke kan sies å være spesielt lurt.

I Jeløya-plattformen er det klart forankret at regjeringen vil følge opp en aktiv letepolitikk på norsk sokkel og fortsette å gi næringen tilgang på nye letearealer. Dette er avgjørende for å sikre stor verdiskaping og velferd i Norge. De negative konsekvensene av å stoppe tildelingen av nye areal er nemlig mange: Inntektene til fellesskapet vil falle dramatisk, fagkompetansen vil forsvinne ut av landet, og handlingsrommet til å satse på andre energikilder vil minke. Og de globale utslippene vil gå opp.

Jeg skal ærlig innrømme at jeg skjønner den symbolske intensjonen og overbevisningen til representanten fra MDG, og jeg har også forståelse for de langsiktige målene som representanten framsetter. Dessverre er det likevel engang sånn at faktiske realiteter må tillegges mer vekt enn utopisk symbolpolitikk. Det er ingenting galt med intensjonen til forslagsstilleren om å få ned de globale utslippene. Problemet er bare at dette forslaget vil virke mot sin hensikt. Det å erstatte norsk naturgass med kull, som i de fleste tilfeller er alternativet, bidrar nemlig til å øke utslippene snarere enn å få de ned. Det kan heller ikke sies at det er et bidrag til klimaet å fjerne det som faktisk finansierer satsingen på nye, fornybare energikilder i Norge. Hvis man i tillegg er av den oppfatning at kunnskap er den nye oljen – ja, det er dit hen jeg tolker representanten fra MDG – så forstår jeg lite av et forslag som bidrar til å sende mennesker med kompetanse til å oppdra neste generasjon ut av landet.

Oppsummert kan realiteten i forslaget framstilles på følgende måte: økte utslipp, mindre penger, utflagging av kompetanse. Det er dette som er forskjellen på intensjon og realitet.

Vi i Fremskrittspartiet ønsker fortsatt å føre en aktiv politikk på norsk sokkel gjennom å fortsette å tildele nye areal og sikre forutsigbare rammevilkår for bransjen. Det er ikke fordi vi er av den oppfatning at vi har olje og gass i det uendelige og tror det aldri tar slutt. Det er heller ikke fordi vi ikke ønsker å redusere de globale klimagassutslippene. Men det er engang sånn at hvis vi som samfunn skal klare en grønn omstilling, kan vi ikke fjerne bærebjelken som holder samfunnet vårt oppe. Det er ingen i hele verden som vil få en bedre hverdag med å avslutte produksjonen av olje og gass på norsk sokkel.

En vis mann fortalte meg en gang følgende: Når man i fellesskap skal krysse åpen sjø, er det ofte bedre å bygge en bru snarere enn å satse på at alle kan svømme. Det budskapet står også i dag: Norsk aktivitet på sokkelen er gjennom kunnskap og verdiskaping brua som skal ta oss videre inn i framtiden.

Hege Haukeland Liadal (A) [14:49:42]: La meg begynne med å si at jeg er stolt over norsk olje- og gassindustri. La meg fortsette med å si at jeg er sikker på at norsk olje- og gassproduksjon er viktig for Norge i mange tiår framover – også sett med optimistiske øyne på at vi skal nå Paris-målene. Jeg er også stolt over at norsk olje- og gassindustri så tydelig jobber aktivt for at Norge nettopp skal nå sine Paris-mål.

Petroleumsnæringen er Norges største næring målt i verdiskaping, i statlige inntekter, i investeringer og i eksportverdi. La meg eksemplifisere: Selv i 2017, hvor Rogaland har hatt et tøft år, leverer altså fylket ca. 5 mrd. kr mer til skattekassen sammenlignet med Oslo. Dette henger sammen med det vi i dag diskuterer.

Jeg har også lyst til å benytte anledningen til å nevne at Høyres Tina Bru mandag var ute i Klassekampen med angrep på Arbeiderpartiet fordi vi i dag støtter et forslag i innstillingen om å se på muligheten for å få en ny petroleumsmelding. At det å innhente mer kunnskap om Norges viktigste næring skal falle Høyre så tungt for brystet, forundrer meg.

Kritikken fra Bru framstår enda mer pussig når vi ser tilbake på hva som skjedde da Høyre selv satt i opposisjon. I 2009 fremmet nemlig Høyre og Fremskrittspartiet forslag i Stortinget om en petroleumsmelding, under henvisning til at det var vanlig å få en slik melding til behandling hvert andre år. Talspersonen fra Høyre, Ivar Kristiansen, uttalte i stortingsdebatten om forslaget:

> *«Det er bare å ta til etterretning at den næringen som står for rundt 25 pst. av all verdiskaping i Norge, som er Norges økonomiske lokomotiv, vår største kunnskapsnæring, ikke får en fortjenstfull behandling av næringens fremtid i denne salen. Det ansvaret får dagens regjering selv ta på seg. Og det er i en tid hvor vi er ved en skillevei innenfor norsk energipolitikk, norsk olje- og gasspolitikk, hvor vi vet at mangel på beslutninger nødvendigvis vil få store konsekvenser for fremtiden – konsekvenser for produksjon og også konsekvenser for landets økonomi.»*

Jeg kunne nesten ikke sagt det bedre selv.

Stoltenberg-regjeringen la fram en petroleumsmelding i 2011. Forskningsrådets administrerende direktør uttalte da at denne klart fikk fram petroleumsvirksomhetens betydning for norsk verdiskaping, nå og i framtiden. – I 2011. Dette er altså sju år siden.

Da Høyre og Fremskrittspartiet satt i opposisjon, mente de altså at en sånn melding var så viktig at den måtte komme hvert andre år. Når Høyre nå stritter imot, ifølge Klassekampen i går, møter de seg selv i døra.

Dagens forslag viser at det er på høy tid med en ny stortingsmelding. Vi har andre utfordringer i dag enn hva vi hadde i 2011. Jeg håper at Høyre og Fremskrittspartiet griper muligheten til å skrive denne meldingen. Fraværet av annet-hvert-år-rapportering er i hvert fall ført hos oss.

Liv Kari Eskeland (H) [14:53:56]: IEA – det anerkjente energibyrået som baserer sine analysar på gjeldande land sin politikk, har rekna ut at ein tredel av energimiksen i 2050 vil koma frå olje og gass.

Når me då veit at Noreg i sin produksjon av petroleum har eit CO2- fotavtrykk som ligg på om lag halvparten av verdsgjennomsnittet, vil det ikkje då vera galt av oss å kutta ut olje- og gassindustrien vår slik at andre med eit høgare avtrykk skal overta?

Når me veit at me har eit av dei sikraste landa å driva olje- og gassverksemd i, er det då rett av oss å la andre med lågare sikkerheit gjera jobben?

Når me veit at Noreg har eit av de høgaste skattetrykka på olje- og gassutvinning, noko som gjer at inntektene kjem fellesskapet til gode, er det framleis rett av oss å klippa denne snora no?

Er det ikkje slik at det bør vera ein viss konsistens i oppskalering av fornybar energi og nedskalering av olje og gass for å sikra at verda får nok energi?

Og bør me, som no bruker av midlane me tener på olje og gass, til å oppskalera innovasjonstakt og verkemiddelapparat til teknologisk utvikling innan fornybarsamfunnet, kutta denne strengen til inntekt?

Og bør me, som har opparbeidd oss ein kompetanse i verdsklassen på området, signalisera at det me no har varsla i høve til føreseielege rammer innan området, ikkje lenger skal vera gjeldande?

Eg kjem frå Stord, frå Sunnhordland, ein region som sidan me fann olje har levd med oljekonjunkturar, opp- og nedturar, med oljepris og oljefunn, med kontraktstildeling og tap av kontraktar. Alle veit at olje og gass er ein avgrensa ressurs som me kan leva av i nokre tiår, og som me har trong for i enno nokre tiår. Difor har heile næringslivet sett i gong ein storstilt endringsprosess med å koma seg over i fornybarsamfunnet, der me på skuldrane til olje- og gassnæringa skal møta dei utfordringane, og vera bidragsytarar inn i teknologien som fornybarsamfunnet krev – slik olje og gass stod på skuldrane til skipsbyggingsindustrien, og slik skipsbyggingsindustrien stod på skuldrane til dei marine næringane som fiske av sild og kystbonden sin maritime kunnskap. Me har gjort omstillingar før.

Best gjer me det når me gradvis kan endra fokus frå å vera i verdsklasse innanfor leverandørindustri av fossil energi til fornybar energi. Og me er på veg – i vår heiv Statoil tamp frå land på fem havvindmøller som då kunne starta ferda mot Skottland. Dette skjedde på nabotomta til Kværner, som er eit av flaggskipa innanfor leverandørsektoren til olje og gass. Statoil sitt Hywind-prosjekt byggjer på kompetansen som offshorenæringa har gjeve oss.

Batteriteknologi som no vert innførd på ferje etter ferje for å skifta ut tungolje og diesel, kjem frå dei same miljøa. Dette er eksempel på den transformasjonen som skjer.

Mange av olje- og gasselskapa er allereie tungt inne i fornybarmarknaden, og med seg har dei eit haleheng av små og mellomstore leverandørar som med si innovasjonskraft og evne kjem med nye og innovative idear til nyutvikling og spanande tankar, nye materialkomponentar og betre måtar å driva energi- og ressursutnytting på.

Men det er enno ikkje i nærleiken av å tenkja seg at dette skal erstatta dei 180 000 arbeidsplassane som er knytte opp mot olje og gass, ei heller ringverknadane desse arbeidsplassane gjev. Det er heller ikkje i nærleiken av å vera ei erstatning for inntektene me har frå olje- og gassektoren. Det er ikkje i nærleiken av å ha potensial for å erstatta energitilfanget som olje og gass i dag representerer, ei heller det som det vil vera trong for i 2050.

Spør du næringslivet kva dei treng, er svaret stabile og langsiktige rammevilkår – føreseieleg dreiing mot det grøne skiftet som me er i gong med. Slike prosessar kan me leva med, det er mogleg å absorbera, med tanke på både dreiing av kompetanse, økonomi og arbeidsplassar. Leitetillatingar er ein del av desse føreseielege rammevilkåra.

Miljøpartiet Dei Grøne sitt framlegg om å stansa tildeling for 24. konsesjonsrunde er ikkje bra for verda sitt klima- og miljørekneskap, ikkje bra for verda sin trong for energi, ikkje bra for Noreg si velferd, ikkje bra for næringslivet sitt behov for langsiktigheit og føresleielegheit, ikkje bra for helse, miljø og tryggleik i global samanheng innanfor olje- og gassnæringa, ikkje bra for kompetanseoverføring og arbeidsplassane våre.

Det kan henda at intensjonen bak er bra – resultatet av eit slikt vedtak ville vore så sørgjeleg dårleg.

Ole André Myhrvold (Sp) **[14:59:30]:** Det er viktig at vi debatterer Norges absolutt viktigste næring, energinæringen. Det vi derimot ikke trenger, er debatter løsrevet fra virkeligheten, slik denne debatten fort blir fordi norsk energinæring er sammensatt og består av både en fossil og en fornybar sektor. Å slå full stopp i én av disse motorene vil skape betydelige utfordringer for den velferdsstaten som er bygd opp, og som vi lever i.

Våre energiressurser er og har vært bærebjelkene under dagens velferdssamfunn. De rike olje- og gassforekomstene danner grunnlag for Norges største eksportnæring og har gitt landet en økonomisk handlefrihet som er enestående i verdenssammenheng. Innledningsvis er det derfor ingen tvil om at dagens forslag bør avvises på den bakgrunn. Likevel er det ingen tvil om at Norge står overfor en omstilling. Vi må gå fra fossil til fornybar energi, men det er i dag ingenting som tyder på at klimaet vil tjene på at nye letetillatelser stanses på norsk sokkel. Tvert om – dersom norsk olje og gass blir borte fra verdensmarkedet, blir ikke verdens behov for olje og gass mindre, og vi vil få olje og gass fra land som produserer denne typen produkter med langt større klimaavtrykk enn vårt, for ikke å snakke om at de vil kunne erstattes av andre energikilder, som kull, noe som vil være enda verre sett i et globalt perspektiv.

Vi må heller ikke underslå det faktum at norsk petroleumsnæring også har bidratt til – og fortsatt bidrar til – en betydelig teknologi- og kompetanseutvikling, som vil være viktig for å fremme overgangen til lavutslippssamfunnet, både her hjemme og, ikke minst, i resten av verden. Teknologien og kompetansen Norge har opparbeidet seg innfor olje og gass, har stor overføringsverdi til andre energiformer og andre bransjer og må forvaltes slik at den ikke forsvinner, men utvikles og brukes for å bygge framtidens samfunn og energi.

For Senterpartiet er det fortsatt avgjørende med stabilitet, langsiktighet og forsvarlighet i olje- og gassproduksjonen på norsk sokkel – av hensyn til både miljø og klima og samfunnets totale ressursforvaltning. Senterpartiet mener likevel at føre-var-prinsippet er viktig. Norsk olje- og

gassutvinning må ikke gå på bekostning av fiskeri og havbruk og sårbare naturressurser. Vi sier derfor et klart nei til konsekvensutredning av Lofoten, Vesterålen, Senja og Møre-feltene, og vi avviser forslag om å flytte iskanten. Samtidig vurderer vi ikke resten av norsk sokkel på samme måte med de samme behovene. Derfor er vi for å opprettholde aktivitet og utvikling på de delene av norsk sokkel som allerede er vedtatt åpnet.

Senterpartiet slutter opp om hovedlinjene i norsk olje- og gasspolitikk med særlig vekt på langsiktig forvaltning, næringsutvikling, inntektene næringen gir til felleskapet, og ikke minst klimaansvaret. Totalbildet gjør derfor at Senterpartiet går imot dagens forslag.

Lars Haltbrekken (SV) [15:02:47]: Mye har endret seg i norsk miljødebatt siden jeg ble med i Natur og Ungdom i 1988. To år etterpå, i 1990, kom FNs klimapanel med sin første klimarapport. Den gang kunne også ledende byråkrater i mitt hjemfylke, Sør-Trøndelag, tillate seg å harselere med klimaforskerne. Sør-Trøndelag fylkeskommune holdt seg den gang med en oljekonsulent som gikk ut i Arbeider-Avisa – som den gang eksisterte – og sto nede i Ravnkloa, nede ved sjøen i Trondheim, holdt hånda i midjen og sa til journalisten at det spilte ingen rolle om havet steg med én eller to meter de neste 50 årene – vi ville rekke å flytte byen opp i lia før det skjedde. Dette ville ikke ha skjedd i dag. Personen hadde enten ikke sagt det, eller avisen hadde sannsynligvis beskyttet ham mot ham selv om han hadde sagt det.

Klimafornekterne blir heldigvis stadig færre, men vi har stadig det jeg vil kalle klimakuttfornektere, også sentralt plassert i dagens regjering. Faktum er at verden har funnet for mye fossil energi til at vi kan svi av det som i dag er funnet økonomisk utvinnbart, og samtidig innfri de globale klimamålene som verden ble enig om i Paris. Gjør vi det, vil vi rett og slett koke denne kloden. Da må også Norge, som ett av de landene som har bidratt til å pumpe opp store mengder olje og gass, ta sitt ansvar. Eller er det sånn at vi igjen forventer at det er andre land som tar ansvar ved å la sin olje, sitt kull eller sin gass bli liggende? Det kan lett bli slik når man betrakter oljen som en hellig ku, noe jeg mistenker kamerat Halleland for å gjøre.

De feltene som man planlegger satt i drift gjennom 24. konsesjonsrunde, vil bli gående og slippe ut store mengder klimagasser i en tid da Norges og verdens utslipp skal være så godt som null. Det er derfor direkte uansvarlig å gamble med klimaet på den måten man gjør gjennom 24. konsesjonsrunde, og hvor man også inngår et veddemål om at verden skal nå sine klimamål. Klarer verden å nå sine klimamål, vil disse fossile ressursene bli mye mindre verd, og da er det et spørsmål om vi i framtiden, som fellesskap, kommer til å tjene så store penger på dette som vi har gjort fram til nå.

Med dette tar jeg opp de forslagene som SV er med på i innstillingen.

Presidenten: Da har representanten Lars Haltbrekken tatt opp de forslagene han refererte til.

Ketil Kjenseth (V) [15:06:42] (komiteens leder): 24. konsesjonsrunde er også en del av Venstres program. Et flertall i Venstres landsmøte ønsket – da vi stemte over programmet – å stoppe 24. konsesjonsrunde. Sånn sett er det også en stemmeforklaring jeg gir nå. For vi må erkjenne at da vi forhandlet om å gå inn i regjering og etablere Jeløya-plattformen, så tapte vi kampen, med vår kjøttvekt i bagasjen. Det vi vant, var videre vern av Lofoten og Vesterålen og Senja, det å fryse områdene rundt Jan Mayen, iskanten, Skagerrak og Mørefeltene, Mørebankene.

Ved tildeling av nye utvinningstillatelser i 24. runde skal det legges vekt på miljøfaglige råd. En skal særlig vurdere områdene rundt Bjørnøya, som jo er sårbare, og det er også satt ned et klimarisikoutvalg som skal se på og hjelpe oss som politikere med nye tiltak.

Vi har jo vunnet andre saker i Jeløya-plattformen, som å kutte 40 pst. i norske klimagassutslipp, halvere utslipp i transportsektoren innen 2030, og vi skal ha 40 pst. innblanding av biodrivstoff innen 2030. Hydrogass som energibærer skal vi satse videre på. Det er mange store oppgaver vi skal gjøre. Hvis vi tar med her at vi skal satse mer på havvind, at vi har ambisjoner knyttet til karbonfangst, begynne å bygge grønne batterier, etablere CO2-fond, så trenger vi også kapital, og vi må jo erkjenne at olje og gass bidrar med kapital. Så det å bygge en bro over til det grønne skiftet og ta i bruk teknologien som vi trenger for å redusere utslipp, er en viktig del av vår etappe med å bringe oss til det utslippsfrie samfunnet.

Så er det sånn at utlysningen knyttet til 24. konsesjonsrunde startet i juni i fjor. Det er søknadsfrist 30. november. Dette var jo før Venstre gikk inn for å forhandle om å bli en del av regjeringen. Vi er jo i en balanse mellom det å ta omkamper om fortida knyttet til det, og det å gjøre mest mulig i kampen for framtida.

Det er også interessant å se på den 22. og den 23. konsesjonsrunden: I den 22. var det 36 søkere. I den 23. var det 26. Og nå, i den 24., er det bare 11 søkere. Det sier noe om at interessen for å lete blir mindre, det er færre aktører. Det sier også noe om en sektor som færre og færre ser på som framtida. Det kan en jo være bekymret for, eller en kan også se det som en fordel. Interessen for å ta i bruk annen teknologi og andre næringer er i hvert fall betydelig, så det er store muligheter for å ta i bruk det fornybare.

Ser en også på Barents – for Barentsområdene og nordområdene er jo også en del av diskusjonene her – så har vi jo på de 40 årene en har hatt leteboring i Barentshavet, fra 1980, da en gjorde de første funnene, bare fått to utbygginger. Og Goliat i dag er jo ikke noe stjerneeksempel på økonomi i den næringen, mens Snøhvit-produksjonen har jo også brakt inn mye gass. Og det er også en del av den diskusjonen. I overgangen til det grønne skiftet er gassen viktig – og mye bedre enn olje. Den teknologien som Norge kan bidra med der, er viktig. Sånn sett har også Snøhvit erstattet mye annen fossil energi, med den gassen som vi selger ut.

Flere har vært inne på at for framtida – hvis det nå blir handlingsplaner og reell utvinning i noen av letetillatelsene som vi nå skal utlyse, så er det et perspektiv, kanskje noen ser framover, helt til 2080 i et konservativt bilde – så investerer vi jo i tilfelle for at noen skal være med oss lenge. Forhåpentlig har vi faset ut olje og gass lenge før den tid, men det er jo et løp framover til 2040 og 2050 for at det skal bli økonomi i dette. Så det er lange perspektiver vi diskuterer, og det må vi også ta med over i diskusjonen om det grønne skiftet og hvilke teknologi som skal vinne fram i kampen om å kutte utslipp.

Tore Storehaug (KrF) [15:12:04]: Å ha store naturressursar er ikkje det same som at eit land blir velståande. Likevel har det vore slik at dei petroleumsressursane vi har funne, har gjort Noreg til eit rikt land. Forskjellen på landet vårt og ein del andre land som har funne olje, handlar litt om politiske system som har vore føreseielege og gode, og eg trur det òg handlar om ein kultur der ein distribuerer inntekter på ein god måte. Det meiner Kristeleg Folkeparti òg er viktig i framtida, og

uavhengig av kva ein måtte meine om 24. konsesjonsrunde og TFO-en, synest eg det er krevjande å skulle styre alt dette gjennom Dokument 8-forslag i Stortinget. Dette ville ha vore ei stor omlegging av norsk petroleumspolitikk.

Men det er nødvendig å tenkje nytt rundt delar av norsk petroleumspolitikk. Både Parisavtalen og den sterke auken i fornybar energi globalt har gjort at utsikta og risikoen for offshoreolje og -gass er endra. Det er bra og nødvendig dersom vi skal nå klimamåla våre, men ein god og føreseieleg politikk på dette området er viktig. Då må det vere slik at når vi stiller vanskelege spørsmål, må vi debattere dei på ein god måte, for dette handlar òg om respekt for dei som i dag har arbeidsplassane sine innanfor olje og gass, og den kompetansen som vi har bygt opp der.

I førre veke sende eg difor eit skriftleg spørsmål til statsråden og spurte om regjeringa planla å følgje opp dei fleirtalsmerknadane som kom fram i samband med dette forslaget. Då registrerer eg at regjeringa no planlegg å kome med ein meldingsdel til Stortinget i samband med PUD-en for Johan Castberg. Det meiner eg er ei god tilnærming. Med respekt for arbeidet som ligg bak ei slik stortingsmelding, meiner eg det fyrst er viktig å sjå på kva som kjem der, før ein bestiller ei eiga stor melding. Difor kjem ikkje Kristeleg Folkeparti til å stemme for ei eiga melding på dette tidspunktet.

Per Espen Stoknes (MDG) **[15:14:16]:** Presidenten har kanskje lagt merke til at det pågår litt bråk om feilinvesteringer i nytt stortingsbygg. Det er nok ikke første gang at et storting lemper kostnader over på framtidige. For 18 år siden satte regjeringen Bondevik alle kluter til for å få stoppet en gigantisk feilinvestering i fossil energi: norske gasskraftverk. Mange år og mange milliarder senere innser alle at Stoltenberg tok fullstendig feil. Likeså oljeindustrien, ved den genierklærte Helge Lund, som kalte Energiverk Mongstad for norgeshistoriens største enøkprosjekt. Det ble sagt at situasjonen i energiforsyningen ble kritisk om man ikke fikk bygge gasskraftverk – akkurat som i dag, når vi får høre at oljenæringen får det kritisk hvis den ikke får enda mer arealer.

Tidligere høvding Kjell Magne Bondevik tok ansvar for ikke å være med på en feilaktig beslutning. Han gikk av. Hans navn vil derfor stå i miljøpolitiske historiebøker med gullskrift. Hadde det vært like mye tak i Erna som i Kjell Magne, hadde hun satt regjeringen inn på at vi nå bør stanse – må stanse – 24. konsesjonsrunde. Hadde det vært like mye tak i Trine som i Kjell Magne, hadde hun stemt i tråd med Venstres partiprogram.

Miljøpartiet De Grønnes poeng er at det ikke å dele ut nye lisenser framover er en rasjonell og ryddig måte for gradvis å trappe ned investeringsnivået på nye felt som vil komme i produksjon først fra 2030-årene og utover. I mellomtiden kan vi høste av og være takknemlige for det vi allerede har investert i, og tjene gode penger for det. For å si det slik: Å stanse 24. konsesjonsrunde betyr ikke at vi raskt slutter å være et oljeland. Mange eksisterende felt vil produsere olje i mange år til, også i en framtid med synkende fossil etterspørsel. Vårt poeng er ganske enkelt at vi allerede har nok. Vi nordmenn har fått nok, og klimaet har fått nok. Det vi trenger, er takknemlighet, ikke oljegrådighet.

Rundt oss pågår det fire store drivere, såkalte megatrender som gjør at en høste-og-forlate-strategi er rasjonell og ryddig på norsk sokkel fram mot 2030. Det er billigere fornybar energi, alternativer til olje, energieffektivisering og vanskeligere tilgjengelige felt. Disse fire samvirker med ny klimapolitikk til å undergrave lønnsomheten i oljen på 10–15 års sikt.

Først er det vedvarende, overraskende raske fall i kostnadene på fornybare energikilder. En rapport fra IRENA, det internasjonale fornybarbyrået, viser at innen 2020 – bare om to år – vil sol og vind utkonkurrere kull, olje og gass innen all ny kraftproduksjon så godt som alle steder i verden. Det er ganske enkelt et helt nytt paradigme, sier IRENA-sjefen.

For det andre kommer det alternativer som gir substitutter til olje- og gassbruk. Elbiler klarer seg uten olje og vokser eksponentielt. I motsetning til olje kan batterier brukes om igjen og om igjen, tusenvis av ganger. Forbrenningsmotoren utkonkurreres av elmotorer og batterier. Fyrkjeler utkonkurreres av varmepumper, osv.

For det tredje er det rask energieffektivisering. LED-pærebruk trenger bare ti prosent av energien for å gi like mye lys som glødepærer, og vokser med 72 pst. i året. Nye passivhus bruker bare 10 pst. av energien som gamle hus gjorde. Gjenvinning av spillvarme kutter behovet for fossile brensler. Energibruken synker allerede i OECD, og verdens totale energibehov kan derfor ifølge DNV GLs analyser synke allerede fra 2030.

Til sist: Når det skal bygges ut enda nyere felt, blir det stadig mer krevende å få tak i oljen. Den enkleste oljen og gassen er allerede pumpet opp. Man leter mye mer over hele verden, men finner mindre år for år, noe som øker kostnadene. Nå må man lenger bort, lenger ned, bore og «fracke» mer for å hente opp. Da bruker man alltid mer energi og materialer for å få den neste oljetønna opp og transportert.

Sett i sammenheng blir da framtidsbildet ganske klart. Sol, vind og batterier vil bli billigere og enklere, mens olje er lenger borte og mer krevende. Energieffektivisering gir mindre forbruk per sluttbruker, mens nye innovasjoner fjerner behovet helt. Så for å oppsummere: fornybar konkurranse, substitutter, energieffektivisering og redusert etterspørsel, samtidig som fossilfelt blir mer komplekse og kostnadsdrivende. IEAs scenarier, som oljeminister Søviknes pleier å kalle «alle seriøse scenarier», har bommet grovt på disse driverne de 10–15 siste årene på rad.

Jeg gleder meg til året 2030. Da skal jeg sitte og le og si «Hva var det jeg sa?» – men også gråte over ødelagt natur og bortkastede milliarder. Men i dag vil jeg trøste presidenten med å si at stortingsbyggoverskridelsene kommer til å være bare blåbær i forhold.

Med det tar jeg opp vårt forslag.

Presidenten: Da har representanten Per Espen Stoknes tatt opp det forslaget han refererte til.

Presidenten vil minne representanten om å være forsiktig med bruk av karakteristikker av personer han omtaler, enten det dreier seg om genier eller høvdinger.

Statsråd Terje Søviknes **[15:19:53]:** Hovedmålet i petroleumspolitikken er å legge til rette for en lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. Samtidig skal vi ta rollen med å være en ledende miljø- og klimanasjon. Det er ingen motsetning i dette.

Dette målet har fått bred støtte i Stortinget tidligere. Som det har vært referert til: Analyser – gjerne av Det internasjonale energibyrået – viser at det vil være et stort behov for olje og gass i mange tiår framover. Det vil være rom for mye olje og gass i mange tiår framover samtidig som vi kan nå målene

etter Parisavtalen. Vår jobb som produsentland blir da å produsere den oljen og gassen med lavest mulig kostnad og med lavest mulig CO2-utslipp. Det handler i framtiden om «low-cost» og «low-carbon».

Parisavtalen er et viktig vendepunkt i internasjonal klimapolitikk, og det er ingen motsetning mellom det å ta klima på alvor og fortsatt å produsere olje og gass. Klimautfordringen er global og må derfor løses globalt, og vi fører i dette bildet en ambisiøs klimapolitikk i Norge. Vi har vår egne, særnorske CO2-avgift på sokkelen, og i tillegg til kvotesystemet innebærer det en avgift på drøyt 500 kr per tonn CO2 sluppet ut på norsk sokkel. Det har gitt incentiv til at vi har en lavere utslippsrate i snitt på norsk sokkel enn det man har globalt for øvrig.

Deltakelsen i EUs kvotesystem er en bærebjelke i regjeringens klimapolitikk. Den eneste måten å redusere totalutslippene på i et kvotesystem er å redusere kvotetaket. En reduksjon av kvotepliktig utslipp ett sted i systemet vil, alt annet likt, føre til økte utslipp andre steder i systemet. Vi har forpliktet oss til at vi i 2030 skal bidra til utslippsreduksjoner på 43 pst. sammenlignet med 2005-nivået innenfor kvotepliktig sektor.

Som for all annen næringsvirksomhet er det grunnleggende at vi også her skiller mellom utslipp knyttet til petroleumsvirksomhet på norsk sokkel, altså produksjon, og det som er knyttet til utslipp fra forbrenning av olje og gass i de land vi eksporterer til. Det er i henhold til folkerettens suverenitetsprinsipp at ethvert land er ansvarlig for utslipp på sitt territorium. Det er også det både Klimakonvensjonen, Kyotoprotokollen og Parisavtalen bygger på.

Petroleumspolitikken som har vært ført så langt, har gitt oss gode resultat, og det er ingen grunn til at vi ikke skal kunne hente ut store verdier også fra denne næringen i fortsettelsen. Vi kan produsere lønnsomt på norsk sokkel, eksisterende felt er robuste også med tanke på lavere oljepriser – det har de siste årene vist oss. Norske gassfelt er svært konkurransedyktige i et europeisk marked preget av fallende egenproduksjon og økt importbehov, og nye utbygginger blir nå fremmet med en mye lavere «break even»-pris enn det man har sett tidligere. Altså: De vil være lønnsomme med langt lavere priser enn det man ser i dag. Regjeringen vil derfor videreføre en olje- og gasspolitikk langs de linjer som er velkjent, med en offensiv tildeling av nye areal og med langsiktige og stabile rammevilkår.

Det er viktig å understreke at vi setter rammene, mens det er næringen selv som vurderer de ulike risikoelementene. Investeringsbeslutninger om leting, utbygging og drift blir fattet i selskapene, og de priser da inn usikkerheten knyttet til både en eventuell framtidig lavere olje- og gasspris og eventuelle høyere kostnader knyttet til utslipp.

Olje- og gassnæringen er også en del av det samlede næringslivet, og alle næringer blir vurdert av finansmarkedet med tanke på hvilke risikoelementer som ligger der. Fra regjeringens side vil vi understreke at selskapene framover ved innlevering av sine planer for utbygging og drift må sikre at man synliggjør de risikoelementer som ligger der, såkalt klimarisiko, og vi vil da videreformidle dette også til Stortinget i de saker som skal hit.

Det er bred enighet om norsk petroleumspolitikk. Det gir seg også utslag i innstillingen i denne saken, og det er jeg særdeles glad for.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Hege Haukeland Liadal (A) [15:25:05]: Som jeg nevnte i min innledning, er det altså sju år siden sist melding, og nå har Høyre og Fremskrittspartiet styrt landet i bortimot fem år. De samme partiene, Høyre og Fremskrittspartiet, mente i opposisjon at det burde komme en melding om Norges viktigste næring hvert andre år. Hva er årsaken til at statsrådens parti ikke er med på forslaget som ligger i innstillingen i dag?

Statsråd Terje Søviknes [15:25:38]: For det første vil jeg tro at representanten fra Arbeiderpartiet er glad for at denne regjeringen har valgt å styre videre på hovedlinjene som lå i stortingsmeldingen som de rød-grønne la fram i 2010–2011, En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten. Det som kjennetegner norsk petroleumspolitikk, er at man har vært enig om de store linjene, på tvers av partipolitiske skillelinjer og på tvers av blokkene i norsk politikk. Det har vært en styrke. Det har vært en stabilitet i den internasjonale konkurransen som denne næringen deltar i.

Jeg vil også understreke at Fremskrittsparti–Høyre-regjeringen i forrige periode valgte å fremme en meldingsdel, en generell del, sammen med proposisjonen knyttet til utbygging av Johan Sverdrup. Det ble særdeles godt mottatt, og en fikk diskutert i Stortinget de store linjene rundt petroleumspolitikken. Tilsvarende vil vi i denne perioden fremme en meldingsdel til proposisjonen om Johan Castberg, som vil bli fremmet i løpet av våren.

Hege Haukeland Liadal (A) [15:26:40]: Jeg tillater meg å takke for svaret, men jeg spør nok en gang: Sett i lys av at statsråden er fra Vestlandet – jeg er fullstendig klar over den debatten som pågår, både på østsiden av fjellet og på vestsiden, og at det kan være avvikende kunnskapsgrunnlag for den debatten vi også har i dagens storting – hva er årsaken til at Fremskrittspartiet har gått fra sitt standpunkt om at man bør ha en stortingsmelding annethvert år om Norges viktigste næring, og ikke er med på forslaget i innstillingen i dagens behandling?

Statsråd Terje Søviknes [15:27:25]: Vi er opptatt av å ha en generell og god debatt om norsk petroleumsnæring, og det bidrar vi til, også i det offentlige ordskiftet. Tro meg, gjennom en lang høst i fjor med en intensiv valgkamp var vi veldig tydelige på hvor viktig denne næringen er for Norge, for fellesskapet, for verdiskapingen og ikke minst for å videreutvikle den kompetansebasen som er bygd opp gjennom 50 år med olje- og gassvirksomhet på norsk sokkel. Det vil vi bidra med også i fortsettelsen, men vi har altså valgt, både i forrige stortingsperiode og i denne, å legge fram en meldingsdel i forbindelse med en stor utbygging som skal til Stortinget, og vi vil altså komme tilbake til disse spørsmålene i proposisjonen for Johan Castberg-utbyggingen.

Så må jeg få lov å minne representanten fra Arbeiderpartiet om Arbeiderpartiets holdning til dette spørsmålet så sent som i april i fjor. Da sto representanter fra Arbeiderpartiet på talerstolen i denne sal og argumenterte sterkt imot behovet for å ha en ny generell petroleumsmelding. Så hva er det som har endret seg fra 2017 til 2018 – og dermed at Arbeiderpartiet nå tilsynelatende skal innføre en ny og mer usikker hverdag for olje- og gassaktørene i Norge?

Lars Haltbrekken (SV) [15:28:48]: Jeg skal ikke spørre om Goliat. Jeg skal stille olje- og energiministeren et enkelt spørsmål: Kan statsråden se for seg ett område hvor naturen er for verdifull og for sårbar til at det bør tillates olje- og gassutvinning der?

Statsråd Terje Søviknes [15:29:11]: Ja, det vil det åpenbart være. Vi vil bl.a. kunne oppleve en sånn situasjon i de områdene som er islagt, altså hvis vi beveger oss enda lenger nord. Derfor er det regjeringens politikk å ivareta disse særskilt verdifulle områdene, som bl.a. iskanten representerer. Men da må vi altså snakke om den fysiske iskanten, der isen faktisk er, og ikke en teoretisk iskant.

Så vi ivaretar miljøverdiene. Det er det som er det viktige perspektivet: at man ikke utfører olje- og gassvirksomhet, f.eks. seismikkundersøkelser eller boring i oljeførende lag, i områder som har særskilt verdifulle fiskeriressurser, biologisk mangfold, fugleliv, osv. Og det er det som er avgjørende, altså miljøverdiene, ikke et gitt geografisk område, men der det er høye miljøverdier. Der skal det ikke foregå olje- og gassvirksomhet.

Per Espen Stoknes (MDG) [15:30:22]: Stortinget kommer forutsigbart nok til å stemme ned MDGs forslag om å stanse 24. konsesjonsrunde. Mye vil ha mer! Men da mener MDG at vi i alle fall bør la private investorer ta mer av risikoen for leting etter ny olje- og gassfelt, som først vil produsere fra 2030 og utover. For det er jo ingen grunn til at staten skal ta både klimarisiko og økonomisk risiko for den næringen som nå gleder seg til sju fete år, før de sju magre eventuelt kommer og spiser dem.

Jeg har to spørsmål. Det første er: Hvilke tiltak vil statsråden gjøre for å redusere statens klimarisiko og økonomiske risiko på usikre investeringer langt nord?

Det andre er: Hvis det er så at vi skal begynne å investere i 2000-tallets oljeløsninger og redusere investeringene i 1900-tallets – når mener statsråden at tidspunktet for å legge om kursen kommer?

Statsråd Terje Søviknes [15:31:20]: Utgangspunktet er den arbeidsfordelingen som er skissert også i hovedinnlegget, knyttet til at myndighetene setter rammer for virksomheten gjennom en forutsigbar, langsiktig politikk, og så må det være opp til selskapene og finansmarkedet å ta de ulike risikoavveiningene med hensyn til det framtidige prisbildet for olje og gass og det framtidige kostnadsbildet knyttet til CO2-utslipp. Det er ingen som er bedre til å gjøre den type vurderinger enn de som sitter tettest på, nemlig olje- og gasselskapene og finanssektoren, som skal låne midler til denne sektoren.

Når det kommer til statens risiko i dette, er det helt riktig at vi tar en del av kostnadene. Det skulle bare mangle – olje- og gassnæringen er på lik linje med andre næringer i en situasjon der man betaler en skatt av overskuddet, men får fratrekk for de kostnadene man har under utvikling og produksjon. Vi har en høy skattesats på norsk petroleumsvirksomhet, nettopp fordi det er våre felles resurser vi skal utnytte.

Per Espen Stoknes (MDG) [15:32:28]: Statsråden er klar over at nesten ni av de ti kronene som investorene tar i usikre felt, dekkes av skattebetalerne, men det er ikke sikkert at alle velgerne er klar over det: at det er hele ni av ti kroner. I en situasjon hvor hele verden skal dreies i retning av en

avkarbonisert økonomi, og vi går inn for at Paris-avtalen skal lykkes, virker det som om regjeringen gambler på at Paris-avtalen skal mislykkes ved fortsatt å ta høy risiko på private oljeutbyggeres regning.

Da er spørsmålet mitt igjen: Hvor lenge mener statsråden at dette er riktig måte å subsidiere oljenæringen på?

Olemic Thommessen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Terje Søviknes **[15:33:12]:** For det første vil jeg ta sterkt avstand fra begrepet «subsidiere». Man har altså et helt ordinært system der olje- og gasselskapene får fradrag for sine kostnader og betaler en høy skatt på de nettoinntektene de sitter igjen med.

Så er det også viktig å understreke at staten legger rammer, selskapene sitter tettest på og står for utvikling og drift av de ulike feltene. Leterefusjonsordningen, som MDG også har vært ute etter, har gitt staten store inntekter. La meg bare ta ett eksempel, siden det ofte har vært brukt mye krefter på å snakke om leterefusjonsordningen som en subsidieordning. Lundin var et av de selskapene som gikk inn på norsk sokkel som følge av at man la til rette for et bredere aktørbilde. 7 mrd. kr i leterefusjon har gitt investeringer på 73 mrd. kr, og det er forventet å gi 200 mrd. kr i inntekter til staten. Det er en bra avkastning på et bidrag til – i utgangspunktet – å få opp leteaktiviteten på norsk sokkel.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Tina Bru (H) **[15:34:34]:** Siden jeg ble utfordret på min utfordring til Arbeiderpartiet i Klassekampen, følte jeg at jeg måtte ta ordet i denne debatten.

Jeg må si at det er få ting jeg synes er mer interessant enn å diskutere petroleumsnæringen, og det gjør vi også. Vi gjør det hele tiden – ikke minst i denne sal.

Min hovedkritikk mot Arbeiderpartiet, som i dag stemmer for dette forslaget om en ny petroleumsmelding, er ikke først og fremst at de ønsker å diskutere næringen eller få en ny anledning til det – det er konteksten initiativet tas i, jeg reagerer på.

Hele dette representantforslaget handler om at vi må avvikle næringen, og først og fremst stanse den 24. konsesjonsrunden. Forslaget peker på «stranded assets»-problematikk, at man ikke tror på lønnsomhet for næringen fremover. Det argumenteres for at skattesystemet må endres. Man vil avvikle friinntektene i særskatten, og så etter alt dette, kommer det et forslag om en ny petroleumsmelding i lys av klimautfordringene man står overfor, og den nye markedssituasjonen.

Man ser ikke forslag som fremmes i en sak helt uavhengig av den sammenhengen de fremmes i. Jeg utfordret Arbeiderpartiet i Klassekampen fordi jeg forventer av et parti som hevder å være et ansvarlig parti, og som i hvert fall tar petroleumsnæringen på alvor, i det minste kan svare på hvorfor de vil ha en ny melding og hva den bør inneholde når man stemmer for et representantforslag fra Miljøpartiet De Grønne om å avvikle næringen.

I lys av klimautfordringen og den nye markedssituasjonen, som så vidt jeg kan se er at lønnsomheten nå er forbedret på norsk sokkel – hva er det Arbeiderpartiet mener regjeringen må svare på i en slik ny melding? I petroleumsmeldingen, som de rød-grønne la frem i 2011, som jeg synes er veldig god, og som har vært den vi har bygd videre på i vår regjeringstid, ble det pekt på fire strategier for å sikre fortsatt høy verdiskaping på sokkelen. Det var å

- satse på økt utvinning fra felt som er i produksjon
- sette funn i produksjon
- fortsette letingen
- åpne nye områder

Som sagt, jeg synes dette er en god melding. Jeg lurer på hva nytt i strategien er det vi må legge til i den nye meldingen i lys av klimautfordringen? Det er trist hvis Arbeiderpartiet ikke nå lenger mener at den meldingen er god. Det er fint om vi kan få klare svar på hva de vil ha nå, per i dag. Det fortjener faktisk næringen. Jeg tror det skaper usikkerhet når man i et Dokument 8-forslag i Stortinget går inn for å avvikle næringen, at de fremmer slike forslag, og at de ikke kan svare for det. Og så ser jeg at representanten Haukeland Liadal argumenterer i Klassekampen for at man kan slappe av fordi hun er tross alt en oljeunge fra Rogaland. Men jeg er ikke så sikker på at det vil være nok til at næringen kan føle seg trygg på hva Arbeiderpartiet egentlig mener med dette forslaget.

Terje Halleland (FrP) **[15:37:30]:** Jeg er veldig glad for at vi i dag får et solid flertall for å avvise dette forslaget som vi har til behandling – selvfølgelig på bakgrunn av de økonomiske konsekvensene et sånt forslag ville medført, men også av klimahensyn. Vi vet at det som norsk petroleumsnæring bidrar med, gjør en forskjell for klimaet i våre nærområder, i våre naboland, i Europa. Bare for å ta et eksempel – det er greit å vite hva alternativet hadde vært for Tyskland om de skulle ha erstattet den norske gassen med f.eks. kullkraft, som ville vært en nærliggende energibærer å erstatte denne gassen med. 300 000 millioner tonn ville de tyske utslippene økt med, altså seks ganger det totale norske utslippet. Vi kan like eller ikke like fossile energikilder, men det er store forskjeller mellom dem: Enkelte fossile kilder slipper ut mer enn andre.

Denne næringen har vært igjennom en tøff tid. Det har vært nødvendig med en omstilling, det har vi jo sett. Og næringen har klart den utfordringen. De skal ha mye skryt for mange endringer som de har klart å gjennomføre, mens for andre, kostnader, skal de ha mindre skryt, men de har i alle fall klart å redusere det.

Men så er det med denne næringen som med andre næringer som er tilknyttet risiko, at man ønsker forutsigbarhet. Når representanten Haukeland Liadal står her oppe på talerstolen og etterlyser mer kunnskap og vil ha den kunnskapen gjennom en ny petroleumsmelding, lurer jeg lite granne på hva hun vil. Nå var representanten Bru inne på mye av det samme, men, som sagt, den kunnskapen som hun savner i dag, hadde hun tydeligvis ikke behov for i fjor. Jeg har lyst til å utfordre Arbeiderpartiet på dette: Hva er det som har skjedd nå som er nytt? Dette er altså et Dokument 8-forslag som mer eller mindre innebærer at vi skal legge ned petroleumsnæringen. Da finner representanten Haukeland Liadal det formålstjenlig å be om en ny petroleumsmelding – på bakgrunn av klimautfordringene og

markedssituasjonen. Heldigvis er det et solid flertall for en stabil og forutsigbar politikk i petroleumsnæringen. Jeg håper virkelig at Arbeiderpartiet vil fortsette den politikken og slutte med å skape den usikkerheten i bransjen som de nå gjør.

Lars Haltbrekken (SV) [15:40:46]: Jeg vil gjerne få berømme Venstre for å ha sikret vern av Lofoten, Vesterålen, Senja, Mørebankene, iskanten, Skagerrak og Jan Mayen også de neste fire årene. Det er en stor og viktig seier, og jeg er glad for at Venstre fikk til det samme som SV gjorde fra 2005 til 2013. Jeg registrerer også at Venstre fikk inn følgende i Jeløya-plattformen – for øvrig et punkt som olje- og energiministeren unnlot å nevne i sin innledning – der står det at regjeringen vil

> *«ved tildeling av utvinningstillatelser i den pågående 24. konsesjonsrunden, legge vekt på miljøfaglige råd i eller nær særlig verdifulle områder (SVO), herunder vurdere begrensninger på boring i oljeførende lag i en større radius rundt Bjørnøya».*

I forbindelse med høringsrunden til 24. konsesjonsrunde frarådet Miljødirektoratet oljeboring i 20 av de foreslåtte områdene. Norsk Polarinstitutt frarådet oljeboring i 37 av områdene. Jeg vil derfor utfordre statsråden på om punktet i Jeløya-plattformen kan bety at en del av de utlyste feltene faktisk trekkes tilbake.

Per Espen Stoknes (MDG) [15:42:40]: Miljøpartiet De Grønne er et oljetakknemlig parti. Vi er også helt enig i at oljesektoren har vært av utrolig stor betydning for Norge, vi har fått en fantastisk kompetanse, og det har bidratt til en voldsom verdiskaping. Men det er langt fra det eneste som har bidratt til verdiskapingen.

Når vårt forslag om å stanse 24. konsesjonsrunde nå blir stemt ned, kommer det opp et forslag om at man må ha en ny petroleumsmelding. Den vil da se på ny kunnskap, som Halleland etterlyser. Den nye kunnskapen gjelder sånt som f.eks. at bidraget til gass for å redusere klimautslipp i land som England, USA, Tyskland gjerne blir hausset opp av Fremskrittspartiet og oljeentusiaster, men realiteten er at engelske klimagassutslipp går ned sammen med at gassforbruket går ned. Den norske gassen spiller mye mindre rolle enn det vi nordmenn gjerne liker å tro. Ny forskning viser f.eks. at det som skjer med CO2-utslippene i USA, primært skyldes energieffektivisering, deretter fornybar energi – og så gassubstitusjon. Så her finnes ny kunnskap som bør utredes, Halleland. Da er vårt forslag en ny petroleumsmelding – som får støtte av Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet. Det er vi glad for, men vi er veldig overrasket over at Kristelig Folkeparti og Venstre her har snudd. De har tidligere støttet Miljøpartiet De Grønnes forslag om at det trengs en ny petroleumsmelding i lys av en helt ny markedssituasjon og en ny klimasituasjon.

Vi synes det er hårreisende at Kristelig Folkeparti og Venstre nå insisterer på å styre denne viktige næringen videre på en gammel melding med tittelen En næring for framtida, som baserte seg på et totalt utdatert kunnskapsgrunnlag.

I tillegg synes vi også det er på tide å nevne vårt forslag – siden ingen har nevnt det tidligere – om å fjerne ordet «olje» fra tittelen til statsråd Søviknes og OED. Vi mener det er på tide å ha en ny ministerpost som heter «energiminister». Vi synes også det er et poeng å ta med seg videre – det ville ellers blitt totalt ignorert. Dette er selvfølgelig den nye omstillingen vi står overfor – til et nytt energisystem, hvor oljen vil ha en mindre og mindre betydning.

Runar Sjåstad (A) [15:45:26]: Jeg synes representanten Haukeland Liadal hadde et godt innlegg. Blant annet viste hun til at man nå ønsker en petroleumsmelding. Hun viste også til at det var et uttalt ønske fra Høyre og Fremskrittspartiet da de ikke satt i regjering. Da hadde man et ønske om at man skulle ha den seansen annethvert år. Nå har man sittet fem år i regjering og styrer etter en syv år gammel petroleumsmelding. Så prøver man å så tvil om hva Arbeiderpartiet egentlig mener om petroleumspolitikken. For dem som er i tvil, synes jeg vi har presisert veldig nøye og veldig godt i komiteens merknader hva vi står for, og hva vi ønsker.

Man viser til at vi nå behandler et Dokument 8-forslag, og man synes det er rart at vi vil diskutere en så viktig nærings framtid i en sånn setting. Men hvor i all verden skal vi diskutere det hvis vi ikke skal få opp en petroleumsmelding? Da er vi nødt til å ta de arenaene vi får. Og arenaen vi har i dag, er det Dokument 8-forslaget. Da er det anledning til å diskutere petroleumspolitikk i bredeste forstand.

Ketil Kjenseth (V) [15:46:32]: Først en respons til representanten Lars Haltbrekken fra SV knyttet til de miljøfaglige rådene som skal tas hensyn til i den 24. konsesjonsrunde. Det blir spennende å se hva de miljøfaglige rådene kan bidra til, særlig knyttet til de mest sårbare områdene.

Så til Miljøpartiet De Grønne, som har fremmet dette forslaget vi diskuterer, men også forslaget om en petroleumsmelding. For en ukes tid siden var vi i en debatt i Dagsnytt atten, jeg og representanten Stoknes fra De Grønne. Representanten Stoknes sa da at det var mulig å stoppe den 24. konsesjonsrunde dersom bl.a. Venstre hadde stemt imot. Det må ha vært en realitetsorientering uten like for De Grønne i dag, for det viser seg at det ikke er noen mulighet til å få til det som De Grønne tok til orde for. Da blir det noe overraskende at de får med seg Arbeiderpartiet på slep for en petroleumsmelding. Ifølge Arbeiderpartiet skal de utvinne mer. Hvordan dette skal henge sammen på den rød-grønne siden, er det litt vanskelig å forstå.

Derfor er Venstres posisjon her når det gjelder å ta med seg inntektene, mulighetene og teknologien, å bygge gradvis om i det grønne skiftet – den meldingen vi virkelig trenger, teknomeldingen, er den som skal få til det skiftet som vi er inne i. Da er anledningen ganske god senere i vår til å diskutere de mulighetene – når handlingsplanen på Johan Castberg kommer. Det er investeringer på anslagsvis 150 mrd. kr. Det er de midlene vi skal diskutere hvordan skal brukes, men også nordområdene, for det er Barentshavet og Norskehavet vi diskuterer her – hvilke områder som peker seg ut som kan bidra med de inntektene.

Dette innbefatter ganske mange andre spørsmål som er knyttet til internasjonal politikk og samarbeid og samhandling med andre. Det er også mulig å tenke seg klimateknologi og samarbeid med andre aktører. Iskanten er i bevegelse og i områdene i nord åpner mer og mer is seg – hvilke muligheter det gir. En viktig del av å holde igjen er også å snakke om hvilke områder vi skal beskytte mot økonomisk utvinning.

Statsråd Terje Søviknes [15:50:17]: Først til representanten Haltbrekken, som refererte til Jeløya-plattformen og formuleringer knyttet til at man i 24. konsesjonsrunde skal legge vekt på miljøfaglige råd ved tildelinger i og nær særlig sårbare områder, med Bjørnøya spesifikt i fokus. La meg da understreke at det ikke er ensbetydende med å legge vekt på miljøfaglige råd dermed å si at man ikke skal kunne ha olje- og gassaktivitet. Spørsmålet er eventuelt hvilke tiltak man kan legge på en utvinningstillatelse for å ivareta de miljøverdiene som det er viktig å ivareta. Det kan f.eks. være sesongbegrensninger knyttet til boring i oljeførende lag, som også er spesifisert i Jeløya-plattformen.

Så kort til representanten Stoknes, som viser til navnet på departementet, nemlig Olje- og energidepartementet – og til tittelen på statsråden også, for den del. Jeg registrerer i innstillingen at navnet, og kanskje dermed også undertegnede, blir omtalt som både «gammelmodig, utdatert, tilbakeskuende og nostalgisk». For å si det sånn: Jeg bærer tittelen som olje- og energiminister med stolthet, både knyttet til det fornybare området, der vi har et overskudd av fornybar kraft, der det nå bygges ut mer kraft enn på 25 år, og der fornybarnæringen representerer den største verdiskaperen i Fastlands-Norge, men også knyttet til olje- og gassnæringen, vår desidert største næring med nærmere 200 000 sysselsatte, som står for en viktig teknologiutvikling som også benyttes i andre næringer, og der næringen samlet sett skaper verdier for samfunnet, for fellesskapet, i en størrelsesorden som ingen andre næringer gjør. Så sent som i 2016–2017, med relativt sett lave olje- og gasspriser, var altså inntektene fra olje- og gassnæringen like store som fra alle andre næringer til sammen, når det gjelder statens inntekter. Så stoltheten er der.

Helt avslutningsvis til Arbeiderpartiets forslag om en egen petroleumsmelding: Jeg har redegjort for regjeringens forslag om å komme til Stortinget med en meldingsdel i Castberg-proposisjonen. Men jeg har lyst til å understreke og utfordre ytterligere på det som står i innstillingen, der det er to argumenter som blir trukket opp for hvorfor det kan være naturlig med en egen petroleumsmelding nå. Det vises til fallet i oljeprisen og til Parisavtalen. Begge deler er elementer som fant sted før 2017, før april i fjor, da Arbeiderpartiet argumenterte sterkt mot en slik egen petroleumsmelding. Så hva er det som har endret seg fra april til nå? Det har vi fortsatt ikke fått svar på.

Tina Bru (H) [15:53:26]: Jeg etterlyste svar på hvorfor Arbeiderpartiet ønsker denne nye meldingen, og det må vi bare konstatere at det har jeg ikke fått – ikke fra Arbeiderpartiet. Men vi har fått svar på hva som er poenget med denne meldingen. Det kom veldig tydelig fra representanten Stoknes, som står bak dette forslaget, som har fremmet dette forslaget, ikke bare det om ny petroleumsmelding, men hele representantforslaget. Det er veldig tydelig – dette er inn i et bilde av at det er på tide å starte avviklingen, det er på tide å trappe ned, det er på tide å se på skattesystemet, og vi kan ikke fortsette som vi har gjort før.

Så er det mulig at Arbeiderpartiet har sin helt egen tolkning av hva dette forslaget skal være. Det kan høres sånn ut når man følger den replikkrunden som var her tidligere i dag – akkurat som at man trenger denne meldingen så man kan oppklare manglende faktakunnskap i den offentlige debatten rundt olje- og gassnæringen. Det er mulig, men man må jo ikke stemme for et forslag fremmet av Miljøpartiet De Grønne som helt åpenbart har en helt annen hensikt enn det. Det er mulig å komme med egne forslag i dette storting.

Jeg håper at Arbeiderpartiet fortsatt står på at vi skal ha forutsigbarhet for Norges viktigste næring, at man kan stole på Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet som de store partiene som er opptatt av å sikre verdiskaping, langsiktighet og forutsigbarhet for den næringen. Å stemme for sånne forslag, slik Arbeiderpartiet gjør her i dag, bidrar ikke til å opprettholde det inntrykket.

Presidenten: Representanten Per Espen Stoknes har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per Espen Stoknes (MDG) [15:55:22]: Jeg vil bare kort gi fire svar på utfordringen om hva som har endret seg siden 2011, siden Stortinget åpenbart ikke har fått med seg det. Det er altså en vanvittig, absurd, utrolig utvikling innenfor sol og vind – over 80 pst. kostnadskutt for konkurrentene til olje. I 2016–2017 skjedde det et historisk trendbrudd som kommer til å stå i historiebøkene, og det var at sol og vind konkurrerer ut kull og gass. For første gang falt prisene på usubsidiert sol og vind langt under – ikke langt under, men de krysset kull og gass i 2016–2017. I 2020 vil det være billigere hvor som helst i verden. Det tredje er at Parisavtalen ikke bare har blitt vedtatt, men har blitt ratifisert. Og det fjerde er at fra 2020-årene og utover vil batterier være under 60 pst. av det de var i fjor. Så fire trender innenfor fornybare batterier og klimapolitikk er et helt nytt bilde.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Tilhører sak

Representantforslag om å stanse tildeling av nye letetillatelser på norsk sokkel

Gå til saker

Alt om

Forurensning

Naturvern

Olje og gass

Gå til alle temaer

Voteringsresultater

1 Votering (27.02.2018 Kl. 19:03:47)

MOT

Det ble votert over:

Forslag nr. 3 på vegne av MDG.

Fordeling

1 for 100 mot

Votering fordelt på:

Parti Fylke Representant

2 Votering (27.02.2018 Kl. 19:04:09)

MOT

Det ble votert over:

Forslag nr. 1 og 2 på vegne av SV og MDG.

Fordeling

8 for 93 mot

Votering fordelt på:

Parti Fylke Representant

3 Votering (27.02.2018 Kl. 19:04:34)

MOT

Det ble votert over:

Romertall I.

Fordeling

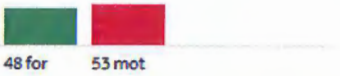

48 for 53 mot

Votering fordelt på:

Parti Fylke Representant

4 Votering (27.02.2018 Kl. 19:04:57)

FOR

Det ble votert over:

Romertall II.

Fordeling

93 for 8 mot

Votering fordelt på:

Parti Fylke Representant